

**ОПШТИНА ЉИГ
ПЛАН РАЗВОЈА
2022–2030. ГОДИНЕ**

- Н а ц р т -

Јун 2023. године

Листа скраћеница

АПР	Агенција за привредне регистре
ГИС	Географско информациони систем
ДОО	Друштво са ограниченом одговорношћу
ЕПС	Електропривреда Србије
ЕУ	Европска унија
ЗЖС	Заштита животне средине
ЗоПС	Закон о планском систему
ИТ	Информационе технологије
ЈКП	Јавно комунално предузеће
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЈПП	Јавно-приватно партнерство
КД	Комуналне делатности
КЛЕР	Канцеларија за локални економски развој
ЛАПЗ	Локални акциони план запошљавања
ЛУ	Локална управа
МСП	Мала и средња предузећа
НСЗ	Национална служба за запошљавање
НАЛЕД	Национална алијанса за локални економски развој
ОСИ	Особе са инвалидитетом
ОЦД	Организације цивилног друштва
ОШ	Основна школа
ПКС-РПК	Привредна комора Србије – Регионална привредна комора Ваљево
ППОВ	Постројења за пречишћавање отпадне воде
ППП	Припремни предшколски програм
ПССС	Пољопривредна саветодавна стручна служба
РПГ	Регистровано пољопривредно газдинство
РРА	Регионална развојна агенција
РС	Република Србија
РСД	Српски динар
РЗС	Републички завод за статистику
СКГО	Стална конференција градова и општина
ЦППОВ	Централно постројење за пречишћавање отпадних вода
SWOT	Анализа снага, слабости, прилика, претњи

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Поштоване суграђанке и суграђани,

Пред вама је Нацрт Плана развоја општине Љиг за период 2022-2030. године, стратешки документ који ће у наредном периоду бити главна смерница за развој наше општине. Планом развоја општине разматрани су само најзначајнији приоритетни циљеви. Приоритетни циљеви су структурирани у три развојна правца:

- Развој привреде
- Развој друштвених делатности и јавне управе
- Развој инфраструктуре и заштиту животне средне

Израда овог документа захтевала је пуно ангажовање радних група које су биле формиране по приоритетним областима, учешће свих носиоца локалног развоја из јавног, привредног и цивилног сектора, као и Вас грађана.

Процес израде документа укључивао је високу транспарентност, уз перманентно позивање локалне заједнице да кроз јавне консултације, предлоге и јавну расправу узму учешће у доношењу овог значајног документа.

С тим у вези, документ садржи предлоге развојних пројеката који су резултат иницијатива и сугестија свих релевантних учесника који су препознали важност да се укључе у процес израде Плана развоја општине Љиг за период 2022–2030. године.

Пред нама је изазов и задатак да у наредним годинама радимо на остваривању циљева које смо заједнички дефинисали, како бисмо средину у којој живимо и радимо учинили још бољом.

Председник општине Љиг
Драган Лазаревић

САДРЖАЈ:

1. УВОД.....	5
2. Процес израде Плана развоја	6
3. Преглед и анализа постојећег стања.....	6
4. SWOT анализа	15
4.1. SWOT анализа – РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ	15
4.2. SWOT анализа – РАЗВОЈ ИНФРСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	17
4.3. SWOT анализа – РАЗВОЈ ДРУШТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНЕ УПРАВЕ	19
5. Визија општине Љиг до 2030. године.....	22
6. Приоритетни циљеви и мере	22
6.1. РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ: РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ.....	24
6.2. РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ: РАЗВОЈ ИНФРСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	39
6.3. РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ: РАЗВОЈ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНЕ УПРАВЕ	58
7. Оквир за спровођење, праћење спровођења, извештавање и вредновање Плана развоја општине Љиг 2022 - 2030	74
7.1. Праћење спровођења Плана развоја	74
7.2. Вредновање постигнутих учинака Плана развоја.....	75
7.3. Извештавање о спровођењу и постигнутим учинцима Плана развоја	75
7.4. Ревизија Плана развоја	76

1. УВОД

Доношењем Закона о планском систему Републике Србије (Службени гласник РС, бр. 30/18) успостављен је нови регулаторни оквир који обезбеђује синхронизован приступ у планирању развоја од републичког до локалног нивоа управљања, односно систем координисаног, ефикасног и транспарентног планирања, са циљем увођења система одговорности за резултате и мерење ефикасности рада јавне управе.

У складу са Законом о планском систему План развоја општине је плански документ најширег обухвата и највишег значаја за општину. План развоја је дугорочни документ развојног планирања који за период од најмање седам година усваја Скупштина општине на предлог надлежног извршног органа.

Методологија која је коришћена за израду Плана развоја општине Љиг 2022 – 2030. године је одређена постојећим стратешко-планским и правним оквиром у Републици Србији, са посебним освртом на Уредбу о обавезним елементима плана развоја аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 107/2020 од 14.8.2020. године). У складу са методологијом, План развоја треба да садржи увод, преглед и анализу постојећег стања, визију односно жељено стање развоја локалне самоуправе за планирани период, приоритетне циљеве развоја који се желе постићи, преглед и кратак опис одговарајућих мера којима ће се постављени циљеви реализовати, као и начин спровођења и начин праћења спровођења плана развоја.

У складу са Законом о планском систему, а на основу Одлуке о приступању изради Плана развоја општине Љиг 2022 – 2030. године, донете на седници Скупштине општине Љиг 30.11.2021. године, општина Љиг је започела процес израде Плана развоја. Решењем председника Општине од 30.06.2022. године, формиран је Координациони тим за израду Плана развоја општине Љиг као главног тела одговорног за израду документа са конкретним надлежностима у управљању, координацији и изради планског документа.

Поред Координационог тима председник општине Љиг је у складу са методологијом израде Плана развоја донео и Решење о именовању тематских радних група за следеће области:

- Радна група за развој привреде
- Радна група за развој инфраструктуре и заштиту животне средине
- Радна група за развој друштвених делатности и јавне управе

Тематске радне групе су окупиле велики број стручних лица из свих области од интереса за локалну заједницу, а партиципативни приступ на којем се заснивао читав процес израде Плана развоја општине Љиг, подразумевао је директну укљученост свих њених чланова у току трајања целокупног процеса, обезбеђујући на тај начин дугорочније партнерство. У процес је било укључено и консултативно тело Партнерски форум, као пример добре праксе широког укључивања заинтересованих страна у процес планирања и добар инструмент за консултације и стварање партнерстава. Ово тело је омогућило окупљање и укључивање представника шире локалне заједнице, приватног и цивилног сектора у рад Тематских радних група.

Процес израде Плана развоја општине Љиг обухватио је неколико фаза, а спроводио се кроз континуиране јавне консултације са грађанима и целокупном интересном заједницом са територије општине Љиг. Јавне консултације су се спроводиле кроз организоване састанке тематских радних група и Партнерских форума, радионица, размену материјала електронским путем, као и редовне објаве свих корака, докумената и информација у току процеса израде Плана развоја на званичној веб страници општине.

Израда Плана развоја општине Љиг је реализована у оквиру Пројекта немачко-српске развојне сарадње „Поддршка реформи јавне управе у процесу приступања Европској унији“ (PAR2EU), који спроводи Немачка организација за међународну сарадњу (GIZ), Национална алијанса за локални економски развој (NALED) и Балкански центар за регулаторну реформу (BCRR) у сарадњи са Републичким секретаријатом за јавне политике (РСЈП).

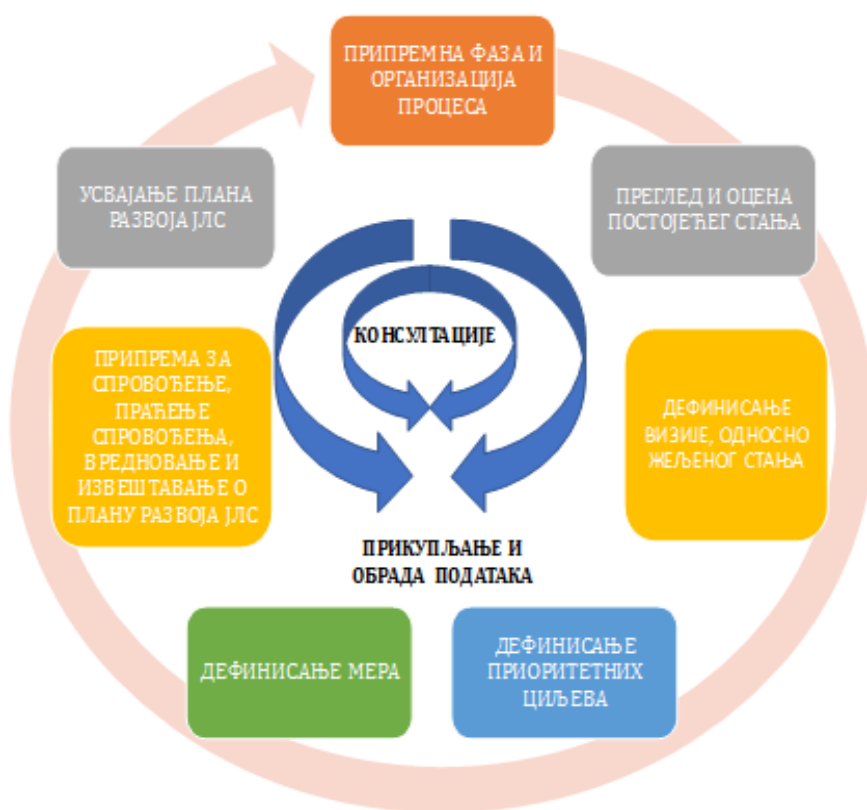
Као резултат рада свих заинтересованих страна, припремљен је План развоја општине Љиг за период 2023. – 2030. године, који се у овом планском циклусу по први пут доноси у складу са новом регулативом и представља кровни плански документ на основу кога ће се доносити други плански акти прописани законом и реализовати надлежности и активности локалне самоуправе.

2. Процес израде Плана развоја

Процес израде Плана развоја општине Љиг за период 2023–2030. (у даљем тексту План) је спроведен највећим делом током 2022. и 2023. године. Главне фазе израде Плана биле су:

1. Припремна фаза и организација процеса;
2. Преглед и оцена постојећег стања;
3. Дефинисање визије, односно жељеног стања;
4. Дефинисање приоритетних циљева;
5. Дефинисање мера;
6. Успостављање институционалног оквира за спровођење Плана развоја;
7. Усвајање и објављивање плана развоја општине Љиг.

ФАЗЕ ИЗРАДЕ ПЛАНОВА РАЗВОЈА ЈЛС

Слика 1. Фазе израде Плана развоја

3. Преглед и анализа постојећег стања

Преглед и оцена постојећег стања је фаза која је подразумевала прикупљање и обраду података из званичних, статистичких извора, од представника локалне самоуправе и партнера, као и података из примарних извора базирајући притом анализу на показатељима који су у вези са надлежностима локалне самоуправе. Преглед и оцена постојећег стања је указала на чињенице где се општина тренутно налази када је у питању степен њеног развоја и какви су њени развојни потенцијали које је потребно стимулисати у наредном периоду.

ПРЕГЛЕД И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Географски положај

Општина Љиг смештена је у северозападном делу централне Србије и у административном смислу припада Колубарском управном округу. Граничи се са Градском општином Лазаревац (Град Београд) на северу, општином Аранђеловац (Шумадијски управни округ), на североистоку, на југу и југоистоку са општином Горњи Милановац (Моравички управни округ), на југозападу и западу са општином Мионица и на северозападу са општином Лајковац (обе општине су у Колубарском округу). Површина подручја општине Љиг износи 279 км² односно 0,49% од укупне територије Централне Србије.

Територију општине чине насељена места, односно подручја катастарских општина која улазе у њен састав (27 насеља) у којима живи према попису из 2022. године 10.736 становника. Густина насељености износи 39 становника на км².

Према степену развијености спада у IV групу (испод 60% републичког просека) јединица локалне самоуправе.

Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

На подручју општине су издвојена 3 основна пољопривредна-рурална рејона:

Равничарско-долински/сточарско-ратарски рејон обухвата терене до 200 м.н.в. на којима су лоцирана најквалитетнија земљишта без већих ограничења за развој пољопривреде у систему конвенционалне производње кориговане поштовањем стандарда квалитета животне средине, заштите здравља људи, животиња и биљака, добробити животиња и заштите пољопривредног земљишта, уз местимично искоришћавање локалних агроеколошких погодности за развој оградске или интегралне производње хране и пића високе биолошке вредности. Укупна пољопривредна површина обухвата око 1.857 ха, од чега су оранице 1.210 ха (65%), воћњаци 114 ха (6%), ливаде и пашњаци 482 ха (26%) и 51 (3%) ха остало земљиште.

Брежуљкасти/сточарско-воћарско-ратарски рејон обухвата највеће површине и простире се средишњим делом територије општине, на теренима до 500 м.н.в. на којима су заступљена земљишта IV бонитетне класе, граничне за ратарење. Укупна пољопривредна површина износи 9.725 ха од чега оранице заузимају 4.678 ха (48%), воћњаци 827 ха (8,5%), ливаде и пашњаци 4.065 ха (42%), остало земљиште 154 ха (2%).

Брдски/сточарско-воћарски рејон има варијабилну доњу границу у висинском појасу изнад 400-500 м. Обухвата Ко Ба и Славковица. Овај реон се одликује високом заступљеношћу шумско-травне вегетације и повољним условима за производњу воћа и лековитог биља. Укупна пољопривредна површина износи 1.814 ха од чега на оранице отпада 576 ха (32%), воћњаке 131 ха (7%), на ливаде и пашњаке 1.094 ха (60%).

Шумско земљиште

Укупна површина под шумама на територији општине Љиг износи 7.829,04 ха, са општим степеном шумовитости од 30% (Србија 27,1%), односно 0,5 ха по становнику. Садашњи степен шумовитости јемањи од потенцијалног (41%) у односу на биоколошке карактеристике подручја. Шумска вегетација општине Љиг припада појасу букових и храстових шума са различитим асоцијацијама. Укупна површина шумског комплекса на површини општине Љиг у државном власништву је 965,2 ха, од чега је под шумском вегетацијом 907 ха, а необрасла површина заузима 58,2 ха. Карактеристичне су очуване, склопљене, обрасле, здраве шуме букве, китњака и цера. Највеће површине под државним шумама су на територији катастарске општине Славковица 40% и Лалинци 20%. Укупна површина под шумским културама износи 38,2 ха (4,2%). Половину култура заузимају површине под смрчом а готово исти удео имају културе црног и белог бора. Од вештачких

подигнутих састојина у укупној површини највише је багема, затим црног бора а најмање смрче. Најзаступљеније лишћарске врсте су буква са 76%, цер са 5.7% и китњак са 1.6%. Четинари дакле чине само око 5% укупне дрвне масе и запреминског прираста.

Биодиверзитет

Рајац је планински предео,део планине Суворор, који се налази на територији општине Љиг.Простор Рајца и Суворора је означен као Подручје од посебног националног орнитолошког значаја на коме је регистровано око 100 врста птица (орао змијар , сури орао, мишар,планинска сеница , пољска шева и др). На подручју Рајцу постоји више пећина и јама , а најзначајнија је Рајачка пећина укупне дужине канала 286m.

Животињски свет подручја општине је разноврстан и богат.Присутно је око 50 врста сисара , највише глодара,слепих мишева , звери и бубоједа , а најмање папкара. Ловна дивљач подразумева фазане, јаребице, зечеве и лисице. Што се тиче фауне интересантно је присуство угрожених врста, као што су: јазавац, зец, срна, шумски пух,куне, вук, видра и неке врсте слепих мишева.

Травну вегетацију образују вишегодишње зељасте биљке на долинским и брдскимливадама. Посебну вредност локалној флори дају значајне количине јестивих печурки(вргањ) које расту на овом простору, као и ендемске и ретке врсте попут шаролиста,једића, каљужница, боровница, шафрана, мразовца, линцура и др. Постоје добрипредуслови за организовано сакупљање и гајење лековитог биља. Од жбунастих врста заступљене су леска, зова, дрен, глог, јоргован, свиб, ружа,малина, купина и друге врсте.

ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ И ТРЕНДОВИ

Према броју становника Љиг спада међу тридесет популационо најмањих Општина Србије. Укупан број становника се смањује од 1961. године, као резултат опадања броја становника сеоских насеља, док се број становника у градским насељима повећава. Према резултатима пописа из 2011.године на територији општине живи 12.754 становника са доминантно српским становништвом и становништвом православне вероисповести. Наиме, у погледу националног састава, становништво општине Љиг је доста хомогено. Узимајући у обзир податке пописа из 2011. године Срби учествују у укупном становништву са 95,22%, док остатак од 4,78% чине националне мањине, међу којима се по броју највише истичу Роми, којих је према датом попису било 160 или 1,25%.Евидентиран је тренд демографског старења – просечна старост становништа је 46,7 година. Удео становништва старости до 20 година у укупном становништву општине износи 19,10%, удео становништва од 20-40 година је 22,69%, удео становништва од 40-60 година је 28,76% и удео становништва преко 60 година старости је 29,43%. Одмакао процес старења становништва највише је изражен у сеоским насељима Општине. На основу података из Пописа становништва 2011.године на територији општине Љиг живи 6435 женског становништва(50,45%) и 6319 мушког (49,54 %). Смањење броја становника сеоских средина првенствено је узроковано биолошком депопулацијом , која је у различитој мери праћена негативним миграционим салдом. Делимично, висока заступљеност старијег становништва може се објаснити и чињеницом да се на територији Општине налазе викенд насеља, која су током 1990-тих трајно настањена пензионисаним градским становништвом.

Општину Љиг одликују врло неповољни демографски трендови као што су укупна депопулација (пад броја становника), као и негативни миграциони токови. Према попису из 2022. године број становника у нашој општини износи око 10.736 становника , што је за око 2.000 становника мање него у 2011. години.

КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА И ЈАВНО-КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ

Саобраћајна инфраструктура

Општина Љиг има повољан саобраћајни положај захваљујући долинама река Љиг и Драгобиљ, кроз које се најлакше савлађује терен између рудника и Сувобора. Управо то је условило и трасу магистралног пута М-22 која повезује Општину са великим делом Србије. Ова комуникација је најзначајнија за општину Љиг и пролази њеним средишњим делом у дужини од 22 км. Траса аутопута пролази средином општине Љиг и доводи до значајних промена у просторно функцијској организацији територије Општине. Врло значајна је и регионална саобраћајница која такође пресеца средишњи део Општине и чини везу између Мионице, Ваљева и даље све до Подриња, са једне стране, а са друге стране са Аранџеловцем, односно Шумадијом. Укупна дужина регионалних путева је 93 км. Остале саобраћајнице на територији општине Љиг су локалног значаја, укупне дужине 146 км, а само половина је са савременим коловозом. Оне имају функцију повезивања сеоских насеља са општинским центром и са суседним насељима као и са саобраћајницама вишег реда.

Аутобууска станица у Љигу има изразито транзитни карактер са краткотрајним задржавањем аутобуса на пролазним линијама.

Повећање саобраћајне доступности и повезаности свих насеља у мрежи насеља, привредних потенцијала, туристичке понуде и руралних рејона обезбедиће се изградњом, реконструкцијом и рехабилитацијом општинских путева.

Мрежа општинских путева на подручју општине је у надлежности општине Љиг. Осим редовних проблема у одржавању путне мреже појављује се проблем клизишта. Приоритетне активности треба усмерити на изградњу савременог коловоза код путева којима он недостаје, путеве проширивати тако да задовоље техничке стандарде и прописе за дату категорију пута, извршити рехабилитацију коловозног застора свих осталих путева, као и обнову хоризонталне и вертикалне сигнализације.

Пешачки вид саобраћаја је најзаступљенији вид кретања у централним деловима насеља. За унапређење овог вида кретања и повећања опште безбедности свих учесника у саобраћају, неопходно је извршити изградњу тротоара као обавезног елемента попречних профила свих саобраћајница у насељима, као и изградњу независних пешачких стаза тамо где су ти токови најинтензивнији (јавне институције, туристички локалитети и сл.).

Комунална инфраструктура

Комунална инфраструктура на територији општине Љиг мора се унапредити, посебно на сеоском подручју, док је ситуација нешто боља у урбаним деловима општине. Најзначајнији проблем везан је за управљање отпадом и он се мора решавати системски за подручје наше општине. На територији општине Љиг не постоји постројење за пречишћавање отпадних вода.

Водопривредна инфраструктура

Насеља Љиг и Белановица као и МЗ Славковица и Милавац имају јавне водоводе. Белановица има један од најстаријих водовода, изграђен 1926. године. Покривеност разводном водоводном мрежом у насељу Љиг износи 99%, а у Белановици 90%. Вода се хидрофорима уводи у домаћинство. Контрола квалитета воде у бунарима се ретко врши, и спроводи се само на захтев потрошача.

Према подацима ЈКП „Комуналац“ Љиг за 2020. годину број домаћинстава прикључених на водоводну мрежу је 2238, а на канализациону 1255. Количине испуштене воде у канализациону мрежу је 130.000 м³.

Развој савременог друштва праћен је настанком великих количина отпадних вода чије је емитовање у природне еко-системе повезано са нарушавањем квалитета ових еко-система, као и са здравственим ризицима за човека и остали живи свет. Значајни извори загађења природних еко-

система представљају комуналне отпадне воде насеља, индустријске отпадне воде, дренажне воде из пољопривреде, оцедне и процедне воде са депонија отпада.

У Белановици је изграђен привремени главни колектор и разводна мрежа, из које се употребљене воде без прераде упуштају у реку Белановицу, низводно од насеља. Употребљене воде у руралним деловима у којима није изграђена фекална канализација, евакуишу се путем септичких и обичних јама. Ове јаме углавном немају прописне димензије, са преливима су и често немају непропусно дно. Ретко се чисте, тако да оне инфилтрацијом загађују подземне воде и представљају сталну опасност за појаву хидричних обољења. Јама за чување осоке на сеоским имањима нема у довољној мери. Неспоран негативан утицај упуштања сакупљених комуналних, отпадних и индустријских отпадних вода у реке Љиг и Белановицу (Качер), може се зауставити једино изградњом постројења за пречишћавање отпадних вода.

На територији општине Љиг постоји једно јавно комунално предузеће и то ЈКП „Комуналац“ Љиг. У надлежности предузећа су послови обезбеђивања трајног обављања делатности од општег интереса као што је : снабдевање водом за шиће крајњих корисника, пружање услуге пречишћавања и одвођење атмосферских отпадних вода, производња и дистрибуција топлотне енергије, изношење и депоновање отпада, уређење и одржавање гробаље, као и уређење и одржавање паркова и јавних површина.

Управљање отпадом

Општина Љиг се 2005. године оријентисала ка регионалном приступу управљању отпадом, кроз Писмо о намерама општина о заједничком управљању отпадом и Споразум о заједничком управљању (град Ваљево и општине Лајковац, Љиг , Мионица, Осечина , Уб , Коцељева, Владимирци, Обреновац, Барајево и Лазаревац). 2011. године основано је Привредно друштво, регионални центар за управљање отпадом „Еко-Тамнава“ д.о.о. Уб, чија је улога да организује и координира активности на пружању услуге управљања отпадом на територији региона који покрива. Све општине које припадају овом регионалном центру су се обавезале да свој отпад одлажу на регионалној депонији, након њене изградње и пуштања у рад.

Надлежност управљања комуналним отпадом на територији општине Љиг је поверена ЈКП „Комуналац“ као искључиво право. Под „ пословима управљања отпадом“ подразумева се: сакупљање, одвожење и одлагање смећа, пражњење, одвожење и одлагање отпада из посуда за отпад и контејнера на јавним местима.

На територији општине Љиг предвиђена је изградња центра за сакупљање отпада, односно рециклажног дворишта комуналног отпада. Рециклажно двориште или центар за сакупљање отпада ће бити место одређено одлуком општине на које грађани доносе отпад и кабасти отпад, посебно дефинисане токове отпада, укључујући и опасан отпад из домаћинства.

Изградња рециклажног дворишта у значајној мери ће смањити количине отпада које се одвозе, а самим тим и трошкове које ће имати предузеће.

Отпад се организовано сакупља по процени 95% површине урбаног дела општине Љиг (насеља Љиг и Белановица) . Поред пружања услуге одношења отпада из домаћинства , те услуге су проширене и на приватна и друштвена предузећа и јавне установе и објекта на целој територији насеља Љиг и Белановица.

Јавни превоз

Општина Љиг нема јавно предузеће које се бави јавним превозом. Јавни превоз на локалном нивоу обавља аутопревозник „AGROHEMIK“ из Љига које је у приватном власништву. Оно што је веома значајно је то што је превоз на територији општине Љиг за наше суграђанке и суграђане бесплатан.

Заштита животне средине

Квалитет животне средине на територији општине Љиг се може окарактерисати као добар. Мониторинг параметара животне средине на територији Љига се не реализује, осим појединачних мерења која су законска обавеза појединих привредних субјеката.

Општина Љиг не припада мрежи аутоматских мерних станица за мерење квалитета ваздуха, па се подаци преузимају од територијалне најближе станице у Ваљево. На основу експлоатације је утврђено да је квалитет ваздуха у општини добар, са вредностима PM_{2,5} и

PM_{2,5} у прихватљивим границама и повременим прекорачењима, нарочито у зимским месецима. У погледу концентрације SO₂, квалитет ваздуха се може сматрати одличним. У погледу суспендованих честица, најугроженији је јужни део општине, у зонама експлоатације камена и у објектима у којима се врши техничка обрада и млевење камена. Највећи загађивачи ваздуха су саобраћај и експлоатација камена, као и котларнице ЈКП „Комуналац“ које је задужено за даљинско грејање дела града Љига. Реч је о котловима који имају ложишта на чврсто гориво, а као гориво користи се угаљ. Карактеристично за овакве котлове је висока емисија прашкастих материја (пепела), максимална емисија угљен диоксида, потенцијално висока емисија угљен-моноксида и често веома висока емисија сумпор-диоксида, што у највећој мери зависи од квалитета коришћеног угља. Осим котларница које припадају ЈКП „Комуналац“ значајни емитери су и котларнице ОШ „Сава Керковић“ и СШ „1300 капалара“. Један од значајнијих извора загађујућих материја представља саобраћај у урбаним срединама. Највећи проблем што се тиче мобилних извора је што се комплетан транзитни и теретни саобраћај одвија кроз центар града, како магистралним путем М-22, тако и регионалним R-202.

Систематска контрола квалитета земљишта на територији општине не постоји, тако да података о квалитету земљишта и присуству полутаната, као и евентуалном утицају на здравље људи нема. Квалитет земљишта је значајно нарушен природним процесима (ерозијом земљишта, клизиштима, губитком органске материје, смањењем порозности земљишта).

Квалитет вода речних токова је увећан у већој мери очуван. Реке Љиг и Качер, као и други водотоци, угрожени су фекалним и атмосферским водама, као и индустријским водама које се без претходног третмана испуштају у водотокове. Загађивањем вода настаје и испирањем јаловинског материјала дневних копова атмосферским водама, као и испирањем затворених нехигијенских депонија „Усек“ и „Осоје“. На реци Љиг регистроване су повишене вредности раствореног мангана. Микробиолошка, физичко-хемијска и биолошка испитивања водотокова на територији општине Љиг врши Завод за јавно здравље Ваљево.

Бука такође, представља један од проблема на територији општине Љиг. Основни генератори буке на овом простору су саобраћај и експлоатација камена.

Економски развој

Привредна активност

Привредна активност на нивоу општине Љиг је на нижем нивоу у односу на просек републике. Према подацима из 2021. године на територији општине Љиг је пословало 137 привредно друштво и 580 предузетника. Ако посматрамо период 2018-2021 године, уочава се незнатан пораст броја привредних друштава (2018-135) и нешто значајнији пораст предузетничких радњи (2018-511). Уколико погледамо број привредних друштава и број предузетника на 1000 становника они износе 13 и 54.

Просечна зарада

Просечна зарада без пореза и доприноса у 2022. години износи 63.545,00 РСД. Просечна зарада на нивоу општине је нижа и од просека Колубарског округа (64.784 РСД) и од републичког просека (74.933 РСД).

Незапосленост

Укупан број незапослених лица у 2022. години износи је 323 , од чега је 107 мушкараца и 216 жена. Регистрована незапосленост на 1000 становника износи 35. Процент незапослених лица за средњим образовањем је 51,2% , док незапосленост лица са вишим и високим образовањем износи 8,5%.

Пољопривреда

Пољопривреда је једна од кључних делатности руралних простора општине Љиг и основни облик активности њених становника.

Укупан број пољопривредних газдинстава на територији општине је 3107, а од укупног броја домаћинстава пољопривредних је 69,93%. Према величини коришћења пољопривредног земљишта од 3107 газдинстава , без земљишта је 12 газдинстава , мање од 1ha је 519; између 1 и 2 ha је 566; од 2 до 5 ha је 1148 и од 5 до 10 ha је 644.

Према подацима из Пописа пољопривреде из 2012. године површина коришћеног пољопривредног земљишта на територији општине Љиг износи 13.396 ha или 48% укупне површине. Укупно се наводњава 100 ha од тога највише оранице и баште на 61 ha. Канали за наводњавање постоје у селима Бранчић, Цветановац, Латковић, укупне дужине око 2,5 km. Регулацијом бујичних токова би се отклонио проблем плављења и омогућило решавање проблема наводњавања у периодима суше. Предлаже се изградња водопривредне инфраструктуре, односно система канала за одводњавање и наводњавање, који би регулисали ниво како површинског, тако посредно и подземних вода. Увођењем антиерозивних мера, пре свега биолошких, дошло би до побољшања водног режима.

Главна делатност овдашњих пољопривредника је сточарство. Гајење животиња је усмерено на овце (18.692) , свиње (12.290), говеда (5.405) и козе (1.411). У Љигу је заступљено пчеларство и постоји пчеларско удружење. Број кошница пчела по попису из 2012. године је 3.357.

Један од проблема са којима се суочавају пољопривредници јесте застарелост пољопривредне механизације , чија је просечна старост око 30 година. Према попису пољопривреде из 2012. године на територији наше општине се налази: једноосовински трактори укупно 460, од тога 444 су старији од 10 година, двоосовинских трактора има 2.011 од тога 1949 старији од 10 година; комбајна има 207, од тога 205 старијих од 10 година. Узрок овог проблема је недостатак сопствених средстава за набавку нове и савремене механизације. Такође код дела постојећих објеката неопходно је и улагање у савременију опрему, нарочито код музних крава.

Туризам

Општина Љиг има изврсне услове за развој руралног туризма. Предност у односу на остала сеоска подручја су бројне природне и антропогене туристичке вредности, насеља и обичаји. Природа , чист ваздух , традиционална трпеза, љубазни домаћини, али и богата историја нашег краја са културно-историјским споменицима, могли би да привуку већи број туриста који се опредељују за одмор и рекреацију у овој врсти туризма. У понуди сеоског туризма могло би се издвојити краћи одмори, излети, екотуризам у сеоском домаћинству и активни одмори.

Најзначајнији облици туризма у нашој општини су:

1. Здравствени туризам- општина Љиг има велике потенцијале с обзиром на Бању Љиг и Рајац као ваздушну бању
2. Сеоски туризам се заснива на принципу одрживости у еколошком , социјалном и економском смислу. Циљ је сачувати архитектуру и амбијент старих сеоских имања, обезбедити додатне приходе и унапредити социјални статус локалног становништва.

3. Општина Љиг има изврсне услове за развој руралног туризма, предност у односу на остала подручја је то што општина Љиг има бројне природне и антропогене туристичке вредности и занимљива насеља и обичаје. Међу сувенирима овде би се могло продавати кувари, лековито и зачинско биље, рукотворине и сл.

4. Одморишни туризам - врста туристичког производа који се гради за искуствена тржишта. У ову категорију можемо сврстати и кратке одморе који су све заступљенији у оквиру туристичких путовања. У кратке одморе спадају продужени викенди, одмори у току празника, активни и тематски одмори. У нашој општини потребно је развијати рекреативни туризам и задовољавати потребу за забавом код категорија туриста ниже платежне моћи, младих и породица са децом.

5. Параглајдинг - на планини Рајац постоји повољна ваздушна струјања за бављење параглајдингом. Повољни ветрови често дувају из северозападног квадранта. Само узлетиште је травнато, широко, дуго, са малим нагибом, погодно за почетнике.

6. Планински туризам и рекреација - у погледу климе на Рајцу у први план долази њена здравствено-рекреативна компонента која стимулативно делује и погодује лечењу болести плућа, дисајних путева, неуровегетативних поремећаја и опоравак, ревитализацију и јачање читавог организма. На планинском подручју постоји десет пешачких стаза, од којих већина покрива предео Рајац.

Такође поред планине Рајац значајно место у развоју туризма припадају и културно-историјски споменици и манастири као што су: Храм Св. Јована Крститеља са некрополом у Дићима из 13. века, Црква Покрова Пресвете Богородице у Белановици, Црква Св. Илије у селу Ба, Црква Светог Преображења у Славковици.

ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ

Образовање

У образовној структури најзаступљенији је контингент становништва са средњим образовањем (41%), потом следи контингент лица са непотпуним основним образовањем (24,9%), са основним (24%), затим контингент више и високо образованог становништва (7,1%) и најмање заступљен контингент лица без образовања (2,9%). Наведени удели знатно су нижи у односу на републички просек код лица са средњим, вишим и високим образовањем, док су изнад републичког просека код лица без образовања, са основним и непотпуним основним образовањем, што указује на неповољну образовну структуру. Релативно повољнију структуру поседује општински центар Љиг у коме највећи удео становништва са средњим образовањем (59,9%), вишим и високим (15,9%), основним (15,8%), а мање су заступљени контингенти непотпуног основног (7,1%) и без образовања (1,3%).

На територији општине Љиг се налазе две основне школе чија је делатност основношколско образовање. Поред школе у Љигу, постоји и основна школа у Белановици. Укупан број ђака који су обухваћени основним образовањем у 2021. години је 755, од чега су 401 дечака и 354 девојчица. Такође, на подручју наше општине постоји и једна средња школа коју похађа 263 ученика од чега су 115 дечака и 148 девојчица обухваћени средњошколским образовањем у 2021. години. У нашој општини постоје случајеви гашења издвојених одељена у сеоским насељима, јер није више било ученика у тим местима.

Сагледавајући полну структуру становништва увиђа се да је незнатно већи број женске популације 6435 (50,5%), у односу на мушку популацију од 6319 (49,5%). Расподела полова по петогодиштима је делимично уравнотежена, с тим да је присутна блага диспропорција у одређеним старосним категоријама.

Социјална заштита

Стварање услова за активно укључивање у социјални живот угрожених категорија становништва у функцији је Центра за социјални рад. На територији Општине Љиг постоји Заједнички центар за социјални рад „Солидарност“ чија је мисија да професионално и у складу са начелима социјалне заштите пружи подршку грађанима Љига, Лајковца и Мионице при остваривању права из области социјалне заштите. Спроводиће мере које су предвиђене законима, ова установа социјалне заштите настоји да пружи стручну подршку и помоћ грађанима при превазилажењу личних тешкоћа, породичних проблема, изазова при васпитању деце, као и при бризи о старим и немоћним лицима. У 2022. години број корисника новчане социјалне помоћи је 102. За услуге лични пратилац детета у 2022. години издвојено је око 5.000.000,00 динара из буџета општине. Укупан број корисника ове услуге је 8.

Здравствена заштита

Дом здравља Љиг је носилац примарне здравствене заштите. Сви напори усмерени су ка превенцији и здравственом просвећивању грађана. Едукација кадрова (лекара и сестара) је континуирана, што подразумева присуство на стручним предавањима, семинарима и конгресима. Дом здравља, у чијем саставу је и Здравствена станица Белановица, пружа здравствене услуге за око 10 500 становника. Обезбеђује део аутопута „Милош Велики“ као и део магистралног пута који припада територији наше општине са 4 лежећа санитета, тако да пружа брзу и стручну неодложну помоћ на терену. У Дому здравља Љиг запослен је 54 радник на неодређено време.

Према подацима Института за јавно здравље Србије и Републичког завода за статистику за 2021. годину, када је у питању здравствена заштита деце, број лекара на 1000 становника 3,5, код здравствене заштите жена број лекара на 1000 становника износи 0,21, док број лекара на 1000 становника је 1,1 када је реч о здравственој заштити одраслог становништва.

Култура

Градска библиотека „Љиг“ је једина установа културе у љишкој општини. У библиотеци се одржавају разноврсни програми-књижевне вечери, вечери монодраме, музичко-поетске вечери, изложбе слика, предавања, трибине, а све у функцији задовољавања разноврсних потреба корисника библиотеке и грађана љишке општине.

У овој установи културе гостовали су Јадранка Јовановић, Светлана Велмар Јанковић, Матија Бећковић, Владета Јеротић, Давид Албахари, Вида Огњеновић и многе друге личности из света културе, уметности и књижевности.

У јулу месецу 2010. године отворена је Дечја библиотека „Слободан Ж. Марковић“. У њој се организују радионице за децу школског узраста, а предшколци са својим васпитачицама долазе у библиотеку, као и деца са учитељицама. У Дечјој библиотеци смештен је легат професора Слободана Ж. Марковића који је библиотеци поклонио 5.000 књига и преко Гетеовог института у Београду, најсавременије библиотечке полице и опрему.

На територији наше општине налази се и Дом културе који је потребно обновити и реконструисати. То би било од великог значаја за нашу општину јер би таква културна установа служила пре свега за презентацију и организовање културно-уметничких остварења, позоришних представа, музичких концерата, ликовних изложби и других манифестација од културно значаја.

Као институција културе Градска библиотека се труди да организацијом културних догађаја (Љишке културне вечери), промоцијом књига и научних радова допринесе ширењу сазнања о значају ових споменика културе. На територији општине Љиг постоји и Удружење Челник као струковно удружење које окупља стручне кадрове из области хуманистичких наука и бави се истраживањем и промоцијом културног наслеђа на простору од Рудника преко Љига и Рибнице до Колубаре.

4. SWOT анализа

Израда тзв. SWOT матрице је један од најзначајних алата стратешког планирања који омогућава упоредни приказ унутрашњих снага и слабости, и екстерних прилика и претњи општине. SWOT матрица је припремљена на консултацијама и састанцима одржаним са представницима Координационог тима и тематских радних група, којима су представљени и закључци анализе стања. На тај начин су дефинисани развојни изазови и кључни проблеми на које је потребно фокусирати План развоја, извршена је идентификација узрока проблема и урађена је приоритизација проблема.

У оквиру ове фазе израде Плана развоја, **одржан је уводни састанак Партнерског форума** на коме је представљен процес израде Плана развоја и започете су консултације са широм јавности у процесу израде Плана. Партнерски форум је медијски промовисан у циљу укључивања што већег броја заинтересованих страна у сам процес.

4.1. SWOT анализа – РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Повољан географски положај општине Љиг – близина аутопута „Милош Велики,, за привлачење нових домаћих и страних инвеститора • Добра покривеност целе територије општине просторно планском документацијом (ПП, ПГР, ПДР) • У току је изградња инфраструктуре у будућој радној зони поред аутопута – 26ха • На територији општине постоје приватне слободне „brownfield“ локације - „Победа Љиг,, • Општина даје субвенције и подржава рад пољопривредних газдинстава – куповина садница, куповина уматичених грла (овце, краве), вештачко осемењавање, итд. • Активна удружења пољопривредних произвођача – Удружење Моба Љиг, Удружење пчелара „Качарски мед,, Земљорадничка задруга у Славковици • Препознатљивост развоја предузетништва, туризма и пољопривреде као развојне шансе од стране општинског руководства • Значајне површине пољопривредног земљишта на којима је омогућена разноврсна биљна и сточарска производња • Традиција у пољопривредној производњи – кукуруз, пшеница, луцерка, шљива, малина, јагода, боровница, сточарство (краве и овце). • Повољни услови за интензивно сточарство – овце, козе, говеда, свиња, итд. • Чиста животна средина и велике могућности за производњу здраве хране – еко и органска производња • Велики број регистрованих 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак радне снаге • Недовољно слободних и инфраструктурно опремљених локација у постојећим радним зонама • Општина не субвенционира камату локалним предузетницима и МСП • Недовољна промоција општинских развојних потенцијала – пољопривреда, туризам, локације за инвестирање • Непостојање традиције мале привреде и занатства • Неповезаност локалног МСП сектора са великим системима у региону • Неразвијени прерађивачки капацитети • Недовољно познавање капацитета и потреба ЕУ тржишта • Мали број модерно организованих пољопривредних газдинстава • Преовлађује екстензивна пољопривредна производња • Неорганизован наступ пољопривредних произвођача кроз пољопривредне задруге на тржишту • Мешовита производња у највећем броју газдинстава – мали тржишни вишкови • Непостовање система за наводњавање, због чега се недовољно користе расположиви водни ресурси • Уситњеност земљишног поседа • Застарелост и висок степен амортизованости средстава механизације и опреме у пољопривреди • Неорганизован откуп пољопривредних производа од произвођача • Потребно је унапредити сарадњу локалне пословне заједнице и општинског руководства/ општинске управе • Неорганизовано снабдевање пољопривредних произвођача

<p>пољопривредних газдинстава</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постојање две хладњаче у селу Белановица • Пољопривредна стручна служба из Ваљева редовно едукује пољопривредне произвођаче • Општина финансира пут и посету локалних пољопривредних произвођача сајмовима и манифестацијама • Повољни природни услови за производњу лековитог и зачинског биља • Добро очувана животна средина као основ еко и руралног туризма • Атрактивни туристички ресурси (Рајац, подручје Бање Љиг, винарије, сеоска туристичка домаћинства, историјски и споменици културе, манастири, цркве) • Постојање Туристичке организације општине Љиг • Обележена пешачке стазе на Рајцу • Добра туристичка сигнализација • Могућност развоја викенд туризма • 20 категорисаних сеоских туристичких домаћинастава 	<p>средствима за заштиту биља</p> <ul style="list-style-type: none"> • Богата, али недовољно промовисана гастрономска понуда • Недостатак савремене механизације и адекватне примене агротехничких мера • Смањење броја домаћинстава која приход остварују искључиво од пољопривреде • Девастирани пашњаци • Не едуковани пољопривредни произвођачи • Нису препознатљиве туристичке, културне и привредне манифестације • Кратак просечан боравак туриста • Недовољно искоришћени потенцијали верског, излетничког и културно-манифестационог туризма • Неповољна старосна структура у руралним подручјима • Недостатак финансијских средстава за потребе искоришћавања расположивих природних ресурса • Миграција младих са територије општине у веће привредне центре • Недовољно финансијских средстава и општинском буџету за подршку локалним предузетницима и сеоским туристичким домаћинствима • Недовољно препознатљив туристички производ
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Политичка стабилност и сарадња са републичким органима • Макроекономска стабилност • Сузбијање сиве економије • Нове директне инвестиције – домаћи и страни улагачи • Међународни споразуми (ЕУ, ЦЕФТА, итд.) • Доступни републички фондови • Средства ЕУ за рурални развој и развој пољопривреде – ИПАРД • Даља промоција и маркетинг пољопривредних производа производа са територије општине • Нове инвестиције у пољопривреду и рурални развој од стране локалних привредника и предузетника • Висока стопа раста тражње хране на ЕУ тржишту • Увођење савремених технологија у примарну пољопривредну производњу и прераду пољопривредних производа • Увођење норми и стандарда квалитета у пољопривредној производњи • Велика потражња за куповином сеоских газдинстава • Сарадња са привредницима и 	<ul style="list-style-type: none"> • Негативна демографска кретања и миграције становништва (село – град). • Могућност привредне рецесије у земљама ЕУ услед последица вируса Ковид 19, рата у Украјини, итд. што нужно доводи до пада потрошње • Рад на црно и сива економија • Глобална економска криза и смањење прилив страних инвестиција • Слаб прилив капитала и подизања нивоа технолошке опремљености • Неспремност локалне привреде за усвајање нових стандарда у пословању (ИСО, ХАЦЦП) • Одлив радне снаге – одлазак у иностранство због боље плаћених послова • Увоз робе широке потрошње непровереног квалитета • Климатске промене • Угрожавање животне средине и девастација одређених простора и локалитета • Непостојање свести о развоју предузетништва и сеоског туризму

<p>пољопривредницима из окружења и удруживање на бази кластера</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подстицање развоја органске пољопривредне производње • Размена искуства са развијенијим руралним срединама већих општина и градова • Стимулисање развоја задругарства од стране државе • Стимулисање развоја породичног пољопривредног газдинства од стране државе • Подршка државе развоју диверсикованих области пољопривредне производње (традиционалним занатима и сеоском туризму) • Боље организовање и удруживање пољопривредника, привредника и предузетника • Развој прерађивачког сектора у пољопривреди • Стварање комерцијалних пољопривредних газдинстава • Извоз пољопривредних производа • Унапређење противградне заштите • Изградња система за наводњавање • Коришћење обновљивих извора енергије • Брендирање пољопривредних производа са територије општине • Пораст тражње за сеоским и руралним туризмом • Повезивање туристичких дестинација у региону • Промоција туристичких потенцијала општине Љиг 	
--	--

4.2. SWOT анализа – РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Повољан географски положај општине Љиг – близина аутопута „Милош Велики,, • Добра покривеност целе територије општине просторно планском документацијом (ПП, ПГР, ПДР) • Већина становништва са територије општине Љиг се организовано снабдева пијаћом водом, преко ЈКП Комуналац или преко сеоских водовода (Славковица, Милавац) • Релативно низак ниво загађености земљишта и ваздуха • Разноврстан и сложен диверзитет флоре и фауне • Недирнута природа и природни ресурси 	<ul style="list-style-type: none"> • Општина има потребу за унапређењем система водоснабдевања • Непостојање регулатора притиска за воду (формирати зоне водоснабдевања) • Вода није доступна током целе године – повремене рестрикције воде на делу територије општине Љиг • Азбестне цеви у водоводној дистрибутивној мрежи • Није изграђен систем за пречишћавање отпадних вода • У већини села отпадне воде се неконтролисано испуштају у површинске и подземне водотоке • Отпадне воде из Љига се испуштају директно у реку Љиг

<ul style="list-style-type: none"> • Постојање ЈКП Комуналац • Задовољавајући квалитет локалних и некатегорисаних путева • Адекватно одржавање атарских путева • 15 месних заједница је покривено услугом сакупљања комуналног отпада • Већина јавних објеката и институција је енергетски санирана • Развијен међумесни и градско-приградски превоз који обезбеђује повезаност свих насеља са административним центром • Јавно осветљење је изграђено у сеоским срединама • Израђен је локални регистар извора загађивача • Израђен је катастар дивљих депонија 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак примарне сепарације отпада у домаћинствима • Техничка опремљеност ЈКП је неадекватна - мали број возила, застарела опрема, недовољан број контејнера, итд. • Истекла је важност пројекта санације и рекултивације депоније у Љигу и депоније у Белановици • Велики број дивљих депонија и сметлишта • Не постоји адекватно организовано сакупљање амбалажног отпада од пестицида на територији општине • Спаљивање различитих врста отпада у домаћинствима, нарочито у сеоским срединама • Недовољан квалитет мобилне мреже свих оператера на територији општине • Недостатак пешачких и бициклистичких стаза уз путеве • Општина нема ГИС • Не постоји контрола употребе заштитних средстава у пољопривреди и контрола пољопривредног загађења • Недовољна свест о потреби поштовања прописа о заштити животне средине • Сточна гробља нису формирана • Неискоришћеност постојеће биомасе • Постоји потреба за унапређењем едукативних радионица за пољопривредне произвођаче и предузетнике о заштити животне средине, о третману отпада, о загађењу земљишта и вода, итд. • Недовољна информисаност становништва о питањима заштите животне средине и ниска свест становништва о екологији • Запослени у општинској управи, ЈКП и установама не поседују довољно капацитета за припрему и спровођење пројеката из ЕУ и других фондова • Нерегулисане реке и речна корита – могућност поплава (од стране Рудник, од стране Суворора и Рајца и од стране Букуље)
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Доступни републички и ЕУ фондови – Миинистарство за јавна улагања, ЕУ фондови и други билатерални фондови и донатори који могу суфинасирати израду пројектно–техничке документације и пројекте реконструкције и изградње инфраструктуре • Доношење нове и усаглашавање 	<ul style="list-style-type: none"> • Елементарне непогоде и поплаве • Лимитиране надлежности општине • Финансијска зависност (условљеност) ЈЛС у односу на Републику • Нерационално постављање одређених инфраструктурних захтева у малим сеоским срединама • Индустије које су значајни загађивачи животне средине

<p>постојеће законске регулативе у области заштите животне средине са ЕУ прописима</p> <ul style="list-style-type: none"> • Регионална и прекогранична сарадња – међуопштинско и регионално повезивање и сарадња у области заштите животне средине • Укључивање већег броја људи и институција у процес промоције заштите животне средине • Подстицај фирмама које се баве рециклажом отпада • Јавне акције чишћења појединих локација 	<ul style="list-style-type: none"> • Република Србија је високо зависна од увоза фосилних горива/несигурност у снабдевању енергентима • Уништавање и деградација шума • Могући еколошки проблеми (сметлишта, дивље депоније, итд.) • Климатске промене • Неконтролисана употреба хемијских средстава у пољопривреди • Недозвољене активности у заштићеним подручјима – Рајац и споменик природе „Храст,, Дићи
--	---

4.3. SWOT анализа – РАЗВОЈ ДРУШТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНЕ УПРАВЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Врши се редовно ажурирање интернет презентације општине (вести, одлуке, документа, итд.) • Општинска управа користи софтвере и програме – матичне књиге, ЛПА, ЦЕОП, дечији додаток, борачко-инвалидска заштита, итд. • Извршена промена кућних адреса у сарадњи са РГЗ • ЈКП Комуналац има ажурну базу корисника • Добра наплата пореза на имовину • Добра сарадња општинског руководства и општинске управе са удружењима грађана • Општина је увела редовну праксу партиципативног буџетирања и учешће грађана у процесу доношења општинских одлука • Постојање градске библиотеке Љиб • Модерно опремљена библиотека • Постојање програма културе од републичког и локалног значаја: Косидба на Рајцу, Михољски сусрети села, Љишке културне вечери, Фестивал змајева, „Крчкање,, (гурманска манифестација хуманитарног тима), итд. • Значајно културно-историјско наслеђе и традиција • У појединим селима (месним заједницама) постоје Домови културе који по потреби могу бити мултифункционални (село Славковица, Бранчић, Козељ, итд.) • Постоји систем предшколског, основног и средњошколског образовања • У селима постоји припремни предшколски програм (обухват деце млађе од 6 година) (различит 	<ul style="list-style-type: none"> • Општина нема општински услужни центар • Није уведен систем финансијског управљања и контроле (ФУК) • Запослени у општинској управи, ЈКП и установама не поседују довољно капацитета за припрему и спровођење пројеката из ЕУ и других фондова • Недовољан број запослених у општинској управи, ЈП, ЈКП и установама • Материјал за седнице скупштине општине припрема се у штампаном облику, није извршена дигитализација рада Скупштине општине • Велика миграција становништва, одлазак младих образованих кадрова • Недовољна буџетска средства за организовање богатијег културног и живота у општини • Није извршена адаптација / реконструкција појединих јавних објеката • Није изграђена физкултурна сала у средњој школи • Потребна је адаптација једног броја сеоских домова културе, као и рад на већој заинтересованости руралног становништва за програме културе у селима • Неискоришћеност постојећих капацитета у јавним објектима за развој културе, спорта и образовања • Недостатак спортских објеката и терена на територији општине • Лоша опремљеност и недостатак савремених наставних средстава у основним и средњим школама • Растући број деце са потешкоћама у

<p>образовно васпитни програм – Кадина Лука)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постојање Стратегије за унапређење предшколског образовања и васпитања (2021.године) • Задовољавајући квалитет наставе у школама • Континуиран и успешан рад са младим талентима школског узраста • Редовно се промовишу успеси ученика • Коришћење постојећих савремених • информационих технологија у школама у свакодневном раду • Постојање две матичне основне школе у Љигу и Белановици и издвојена одељења у селима • Постојање средње школе „1.300,, каплара која је енергетски санирана • Извршена је адаптација / реконструкција ОШ у Белановици • Постојање Дома здравља и Центра за социјални рад • Услуга помоћ у кући одраслим и старим лицима коју пружа Центар за социјални рад • Услуга лични пратилац детета се пружа преко НВО НИВЕУС тим из Горњег Милановца • Ажурирана је база корисника права и услуга социјалне заштите • Развијене услуге социјалне заштите на територији општине • Општина финансијски помаже активности у области социјалне заштите – једнократна новчана помоћ • Искуство у изради и имплементацији пројеката у области социјалне заштите (НВО Каритас, итд.) • Добра сарадња Центра за социјални рад са Домом здравља и Црвеним крстом • Покривеност читаве територије општине здравственом заштитом • Квалитетна и ефикасна здравствена заштита • Мотивисани грађани за превентивне прегледе – добар одзив грађана • Адекватна подршка локалне самоуправе здравственој заштити становништва • Велико искуство и стручност запослених у области здравствене заштите • Добра опремљеност потребном медицинском опремом • Задовољавајуће пројектне активности предшколске установе, у основним и средњим школама у оквиру ЕУ и других фондова (Телнор фондација, Министарство просвете) – набавка 	<p>развоју и потреба за образовним кадром – логопед, дефектолог, олигофренолог, итд.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Непостојање адекватних спортских реквизита у складу са нормативима за школски спорт • Негативан природни прираштај Растући број старог становништва којима је потребно пружити социјалне и здравствене услуге, пре свега у сеоском подручју • Недовољна укљученост приватног сектора у финансирање рада спортских, хуманитарних и омладинских организација • Мали капацитети постојећих удружења за припрему и спровођење пројеката • Недовољна укљученост младих у локалне организације и ОЦД • Недостатак просторних, техничких и финансијских средстава у области бриге о младима – омладински клуб и/или омладински центар • Недостатак простора за организовано окупљање и активности деце са потешкоћама у развоју • Неуређене и неискоришћене јавне зелене површине (Парк) који је потребно инфраструктурно опремити и уредити • Недостатак објеката за културу и недостатак разноврсне културне понуде • Недостатак адекватних и разноврсних простора за спорт и рекреацију • Неразвијен сектор ОЦД у општини • Неуређена саобраћајна инфраструктура у близини школа - лоша хоризонтална и вертикална сигнализација
--	---

<p>опреме, научно-наставна средства, итд.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подршка локалне самоуправе развоју спорта у смислу подршке раду и финансирању спортским организацијама, систему школског спорта, као и подршке системом стипендирања • Добра сарадња полицијске станице Љиг са општинском управом, и образовним установама • Полиција у школама и у близини школа обавља патролну и позорничку делатност • Поштовање радног времена рада угоститељских објеката у сарадњи са комуналном инспекцијом • Добра сарадња полицијске станице и школа на постављању саобраћајне сигнализације у близини школа • Постојање камера на одређеним јавним објектима, улицама и раскрсницама и просторима предвиђеним за играње деце • Инсталиране безбедносне камере у основним и средњим школама • Активан Црвени крст 	
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Наставак развоја Е-управе • Већа партиципација грађана и привреде у процес доношења општинских одлука • Оријентисаност државе ка реформи и модернизацији локалне самоуправе • Могућност регионалне сарадње и повезивање са другим локалним самоуправама • Сарадња са цивилним сектором у припреми и реализацији предлога пројеката • Коришћење доступних фондова за реформу администрације, за развој управе и за едукацију кадрова • Наставак процеса придруживања ЕУ и преговора са ЕУ о испуњењу поглавља • Доступни републички фондови и ЕУ фондови и програми • Сарадња Дома здравља, представника месних заједница и невладиних организација у организацији превентивних прегледа • Увођење превентивних прегледа које не финансира Републички фонд за здравствено осигурање уз финансијску подршку општине • Нови програми за запошљавање особа са инвалидитетом, жртава насиља, самохраних родитеља и сл. • Изградња и реконструкција спортске инфраструктуре 	<ul style="list-style-type: none"> • Одлив образовног кадра у веће средине (Београд) и у иностранство • Даља централизација и јачање положаја Републике у односу на ЈЛС • Недовољна трансферна средства за пренете надлежности – здравство, образовање, социјална заштита, итд. • Велики број једночланих/двочланих старачких домаћинстава на селу • Старо становништво – старење популације (негативан природни прираштај) • Недовољан број запослених у здравству, социјалној заштити, образовању, општинској управи, јавним предузећима и установама због недовољних финансијских средстава • Велики број пензионера са најнижим примањима, који су на ивици сиромаштва • Системска и законска решења у просвети, здравству, социјалној заштити и у области локалне управе на која општина не може да утиче • Мали финансијски, кадровски и материјални капацитети појединих ОЦД

- Боља промоција и популаризација спорта, посебно рекреативног спорта
- Прилагођавање ОЦД стандардима ЕУ ради повлачења средстава из фондова ЕУ
- Израда неопходних стратешких докумената и програма развоја
- Пројекти за сарадњу са медијима: телевизија, радио, друштвене мреже
- Промовисање и боља искоришћеност богатог културно - историјског наслеђа

5. Визија општине Љиг до 2030. године

Следећа фаза израде Плана развоја је подразумевала рад на припреми оквира документа путем дефинисања визије развоја, одређивања циљева развоја и дефинисања мера које ће допринети реализацији циљева развоја. Дефинисање визије, приоритетних циљева и мера је корак који је уследио одмах након израде SWOT матрице.

Визија развоја представља жељено стање, односно промену којом се постиже жељено стање у седмогодишњем периоду спровођења Плана развоја путем реализације планираних мера (и активности у оквиру мера). Дефинисање визије је подразумевало идентификацију промена које се очекују на крају спровођења планског документа и то кроз заједнички консултативни процес са тематским Радним групама и унутар Координационог тима. Приликом формулисања визије обухваћени су основни принципи развоја, односно вредности које се желе неговати у периоду за који се планира, постојеће предности Општине и локална традиција.

ВИЗИЈА

Општина са једнаким приступом и квалитетним услугама за грађане

Општина која је атрактивна за миран живот, рад и заснивање породице, са квалитетним услугама социјалне и здравствене заштите и добром управом

Локална заједница у којој живе задовољни грађани, који имају приступ богатом садржају за децу и младе

Општина са одрживим економским развојем и развијеном комуналном инфраструктуром

Општина са развијеном комуналном инфраструктуром и са повољним пословним окружењем у којој је развијено предузетништво и модерна пољопривредна производња

Општина која одрживо користи своје природне ресурсе и туристичке капацитете за рурални и бањски туризам

6. Приоритетни циљев и мере

Приоритетни циљев Плана развоја представљају пројекције жељеног стања које доприносе остварењу визије, а постижу се спровођењем мера, односно групе мера, при чему се свака мера, односно група мера обавезно везује за конкретан, посебан циљ. Приоритетни циљев су урађени на основу претходно идентификованих кључних развојних аспеката који су произишли из анализе стања и SWOT матрице, у исто време руководећи се дефинисаним жељеним стањем које се жели достићи на крају планског периода. Узимајући у обзир постојећи правни оквир који налаже да се даља и детаљнија разрада приоритетних циљева врши путем докумената јавних политика ужег обима (стратегије, програми и њима припадајући акциони планови), Планом развоја општине разматрани су

само најзначајнији приоритетни циљеви. Приоритетни циљеви су структурирани у три развојна правца:

- Развој привреде
- Развој друштвених делатности и јавне управе
- Развој инфраструктуре и заштиту животне средине

Дефинисање приоритетних циљева је руковођено СМАРТ принципом, односно циљеви су прецизни, мерљиви, прихватљиви, реални и временски одређени. За сваки приоритетни циљ дефинисани су показатељи учинака, и то почетне вредности, вредности којима се тежи спровођењем Плана развоја, као и извори провере који служе као инструмент за квантификацију наведених показатеља. На овај начин се омогућава мерење успеха у остварењу жељене промене између почетног стања и стања након спровођења мера у току планског периода. Направљена је и веза са Циљевима одрживог развоја (Агенда 2030), односно урађена је локализација циљева и индикатора циљева одрживог развоја, као и веза са преговарачким поглављима Европске уније. Циљеви су дефинисани кроз процес консултација на коме су учествовали представници тематских радних група и Координационог тела и прихваћени су као релевантни и значајни за даљи развој општине Љиг.

Мере представљају скуп кључних и повезаних активности чије се предузимање планира ради остварења приоритетних циљева, односно достизања постављене визије на крају периода на који се односи План развоја. Оне могу бити различите по својој врсти и начину деловања, а за остварење постављеног циља потребна је реализација једне или више мера, које могу бити међусобно условљене и повезане. Дефинисање мера је било праћено идентификацијом носилаца реализације, временским оквиром потребним за реализацију мера, потенцијалним изворима финансирања, као и показатељима постигнућа, који ће у предстојећем периоду олакшати даљи рад на припреми средњорочног плана општине. Такође, где је то било могуће и смислено, дата је процена коштања сваке од мера. Мере су утврђене путем консултација са тематским радним групама.

Визија, циљеви и мере Плана развоја су, након финализације у процесу консултација са тематским радним групама и верификовања од стране Координационог тима, представљене осталим заинтересованим странама кроз реализацију другог Партнерског форума, који је одржан у **online** форми. На овај начин је свим заинтересованим странама био јавно, али и директно упућен позив да учествују у давању предлога, коментара и сугестија на предложени плански оквир Општине, који је постао јавно доступан путем интернет презентације Општине, путем јавних гласила на локалном нивоу и упућивањем припремљених предлога на адресе чланова неформалног тела Партнерског форума.

6.1. РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ: РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ

Развојни правац 1. – РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ	
Приоритетни циљ	Мере за остварење приоритетног циља
1.1. Подстицајно окружење за отварање нових радних места и развој микро, малих и средњих предузећа и предузетништва у Љигу	<p>Мера 1.1.1. Израда планске документације намењене развоју и комуналном опремању радне зоне</p> <p>Мера 1.1.2. Изградња нове комуналне инфраструктуре намењене развоју постојеће привреде и привлачењу нових домаћих и страних инвеститора</p> <p>Мера 1.1.3. Подршка привредним субјектима при конкурисању за доступна финансијска средства кроз едукацију и информисање (републичка и страна донаторска средства)</p> <p>Мера 1.1.4. Подстицање удруживања предузетника и привредника са територије општине Љиг</p> <p>Мера 1.1.5. Промоција општине Љиг у циљу привлачења домаћих и страних инвеститора (инвестициона брошура, промотивни филм, 3Д модел будуће радне зоне, итд.)</p> <p>Мера 1.1.6. Финансијски подстицаји за развој предузетништва и микро предузећа</p>
1.2. Повећани приходи пољопривредних произвођача и прерађивача традиционалних прехранбених производа са територије општине Љиг	<p>Мера 1.2.1. Подстицање удруживања и задругарства и пласмана пољопривредних производа са територије општине Љиг</p> <p>Мера 1.2.2. Реконструкција постојеће и изградња нове комуналне инфраструктуре намењене развоју пољопривреде</p> <p>Мера 1.2.3. Стручне и тематске едукације за локалне пољопривредне произвођаче и подршка код конкурисања за доступна републичка и страна донаторска финансијска средства</p> <p>Мера 1.2.4. Финансијски подстицаји за унапређење и развој пољопривреде</p>
1.3. Створени услови за развој одрживог руралног туризма на територији општине Љиг	<p>Мера 1.3.1. Израда планске документације намењене развоју руралног туризма</p> <p>Мера 1.3.2. Реконструкција постојеће и изградња нове инфраструктуре намењене развоју руралног туризма</p> <p>Мера 1.3.3. Финансијски подстицаји за развој руралног туризма</p> <p>Мера 1.3.4. Стручне и тематске едукације за локалне пружаоце услуга у сектору туризма и подршка код конкурисања за доступна републичка и страна донаторска средства</p> <p>Мера 1.3.5. Информисање и едукација туриста и посетилаца о значају очувања животне средине</p> <p>Мера 1.3.6. Маркетинг и промоција општинских туристичких потенцијала (промотивни филмови, промотивне брошуре, интернет портали и друштвене мреже, итд.)</p>

Допринос Циљевима одрживог развоја УН –Агенда 2030

Циљ 2. Свет без глади

Подциљ: 2.3 До 2030. године удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране, посебно жена, староседилачких народа, породичних пољопривредника, сточара и рибара, укључујући сигуран и једнак приступ земљи, другим производним ресурсима и улагањима, знањем, финансијским услугама, тржишта и могућности додавања вредности и запошљавања.

Подциљ: 2.4 До 2030. године обезбедити одрживе системе производње хране и применити еластичне пољопривредне праксе које повећавају продуктивност и производњу, које помажу у одржавању екосистема, које јачају капацитет за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, сушама, поплавама и другим катастрофама и прогресивно побољшавају земљу и квалитет земљишта.

Циљ 8. Достојанствени рад и економски раст

Подциљ: 8.2 Постићи веће нивое економске продуктивности кроз диверзификацију, технолошку надоградњу и иновације, укључујући фокусирање на секторе високе додане вредности и радно интензивне секторе

Подциљ: 8.3 Промовисати развојно оријентисану политику која подржава продуктивне активности, достојно отварање нових радних места, предузетништво, креативност и иновације и подстиче формализацију и раст микро, малих и средњих предузећа, укључујући приступ финансијским услугама

Подциљ: 8.5 До 2030. године постићи потпуно и продуктивно запослење и пристојан рад за све жене и мушкарце, укључујући младе и особе са инвалидитетом, и једнаку плату за рад једнаке вредности

Подциљ: 8.9 До 2030. године осмислити и спровести политике за промоцију одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе

Циљ 9. Индустрија, иновације и инфраструктура

Подциљ: 9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, за подршку економском развоју и људском благостању, са фокусом на приступачан и једнак приступ за све.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.1. ПОДСТИЦАЈНО ОКРУЖЕЊЕ ЗА ОТВАРАЊЕ НОВИХ РАДНИХ МЕСТА И РАЗВОЈ МИКРО, МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВА У ЉИГУ

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
1.1.1. Број новоотворених предузетничких радњи и МСП	Број	2022	759	2030	850	Општина Љиг
1.1.2. Површина парцела које су инфраструктурно опремљене за привлачење нових инвеститора	ха	2022	25	2030	25	Општина Љиг

Привредна активност на нивоу општине Љиг је на нижем нивоу у односу на просек републике.

У циљу побољшања економске ситуације и спречавања одлазка, пре свега младих потребно је створити повољне услове за развој привредних активности, кроз реконструкцију постојеће и изградњу нове инфраструктуре у постојећим радним зонама, а такође и стварање нових. Потребно је створити услове за позиционирање општине као атрактивне дестинације за улагање. Потребно је пружати подршку, нарочито сектору предузетништва и констатно побољшавати квалитет живота свих грађана наше општине. Привредни развој Општине Љиг прати опште економске трендове у ширем регионалном окружењу (Београд, Ваљево, Горњи Милановац, Чачак) и у Републици Србији уопште. За привредни развој Општине Љиг од примарног значаја је искоришћење повољног транзитног саобраћајног положаја аутопута „Милош Велики“. Аутопут „Милош Велики“ представља шансу за развој привреде и стварање повољне пословне климе за долазак инвеститора и отварању радних места за наше суграђанке и суграђане.

Општина Љиг је суочена са депопулацијом, односно одласком радно способног становништва у веће привредне центре у земљи. Укупан број привредних субјеката на територији општине Љиг према подацима Агенције за привредне регистре, показује да је на територији општине Љиг у 2022. години пословало 136 привредно друштво и 623 предузетника. Када су у питању подаци који се односе на запосленост они су у 2022. години износили 2.906, док је незапосленост износила 323. Просечна нето зарада у 2022. години према подацима Агенције за привредне регистре она износи 63.545 динара.

Активнији приступ локалне самоуправе и подршка развоју МСП у зависности од њихових потреба. За ово је потребно и активније деловање удружења предузетника и привредника, путем повратних информација, како би се правим мерама подстакла привредна активност. Такође, у оквиру овог деловања битно је и укључивање средње школе како би се адекватним образовним профилима одговорило на захтеве привреде.

МЕРЕ:**Мера 1.1.1.: Израда планске документације намењене развоју и комуналном опремању радне зоне****Опис:**

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на стварање предуслова за планирање, пројектовање и комунално опремање индустријске зоне у Љигу. Основни предуслов је израда потребне просторно – планске документације, и то: планови детаљне регулације, урбанистички пројекти, итд. Индустријска зона у општини Љиг од 26 ха се налази поред аутопута „Милош Велики“. Такође, на територији општине се налази и бивша фабрика „Победа Љиг“, која је могућа „brownfield“ локација. Фабрика је у приватном власништву, али се може понудити приватном инвеститору који је заинтересован да је купи или изнајми.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 25.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”, Министарство привреде, Развојна агенција Србије (РАС)

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број израђених планова детаљне регулације	Број	2022	1	2030	3	Општина Љиг
Број нових парцела које су инфраструктурно опремљене за привлачење нових инвеститора	Број	2022	10	2030	40	Општина Љиг

Мера 1.1.2.: Изградња нове комуналне инфраструктуре намењене развоју постојеће привреде и привлачењу нових домаћих и страних инвеститора**Опис:**

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на израду неопходне пројектно техничке – документације намењене комуналном опремању радне / индустријске зоне (инфраструктура и комунални објекти) и на инфраструктурно опремање локације – радна зона поред ауто пута аутопута „Милош Велики“ величине 26 ха. Пројектно - техничка документација и инфраструктурни радови односиће се на - воду, фекалну канализацију, саобраћајнице, атмосферску канализацију, електро-енергетску инфраструктуру (гас, струја), јавно осветљење, итд.).

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 300.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”, Министарство привреде, Развојна агенција Србије (РАС)

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)						
Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број израђене пројектно техничке документације	Број	2022	1	2030	5	Општина Љиг
Дужина реконструисане инфраструктурне мреже	КМ	2022	0	2030	0	Општина Љиг
Дужина изграђене инфраструктурне мреже	КМ	2022	0,45	2030	5	Општина Љиг

Мера 1.1.3.: Подршка привредним субјектима при конкурисању за доступна финансијска средства кроз едукацију и информисање (републичка и страна донаторска средства)

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на организацију и спровођење обука, семинара, тренинга и округлих столова за локалне предузетнике и привреднике са територије општине Љиг, како би се информисали о финансијским средствима, бесповратним грантовима, кредитима, итд. које дају надлежна републичка министарства и агенције и страни донатори и међународне организације. Обуке, семинаре, тренинге и округле столове потребно је организовати на тромесечном нивоу сваке године у складу са расписаним јавним позивима и конкурсима. Општинска управа Љиг ће у сарадњи са партнерима поред информисања предузетника и привредника, пружити и техничку и стручну помоћ и подршку приликом попуњавања захтева и предлога пројеката. Ова мера се односи и на помоћ и подршку незапосленим лицима приликом конкурисања за средства за samozapoшљавање преко Националне Службе за Запошљавање и послодавцима за запошљавање нових радника.

Тип мере: Подстицајна

Процена потребних финансијских средстава: 500.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: Национална служба за запошљавање, Министарство привреде, Развојна агенција Србије (РАС)

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број одржаних едукација	Број	2022	0	2030	30	Општина Љиг

Мера 1.1.4.: Подстицање удруживања предузетника и привредника са територије општине Љиг

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на стручну, техничку и финансијску подршку оснивању нових удружења и асоцијација привредника у Љигу и подршка постојећим удружењима и асоцијацијама, како би се организовали, удружили и како би се ојачали њихови капацитети. Потребно је планирати заједничке и индивидуалне састанке са локалном пословном заједницом у циљу дефинисања заједничких интереса, заједничких потенцијала и потреба, и да се у складу са тим оснују нова

или подрже постојећа удружења и асоцијације.

Тип мере: Подстицајна

Процена потребних финансијских средстава: 200.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Постојећа удружења и асоцијација привредника, Привредна комора Ваљево, Министарство привреде, Развојна агенција Србије (РАС)

Период спровођења: Средњорочно (3-5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број организованих едукација	Број	2022	0	2030	8	Општина Љиг
Број новооснованих удружења	Број	2022	0	2030	8	Општина Љиг

Мера 1.1.5.: Промоција општине Љиг у циљу привлачења домаћих и страних инвеститора (инвестициона брошура, промотивни филм, 3Д модел будуће радне зоне, итд.)

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на припрему маркетиншких материјала за привлачење домаћих и страних инвеститора (инвестициона брошура, промотивни филм, 3Д модел будућих радних зона, итд.).

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 300.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: Привредна комора Ваљево, Министарство привреде, Развојна агенција Србије (РАС)

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број припремљених материјала	Број	2022	1	2030	25	Општина Љиг
Број посећених сајмова у земљи и иностранству	Број	2022	1	2030	10	Општина Љиг

Мера 1.1.6.: Финансијски подстицаји за развој предузетништва и микро предузећа

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на директну финансијску и нефинансијску подршку сектору микро предузећа и предузетника на територији општине Љиг, субвенционисањем камате на инвестиционе кредите, кроз директна давања за набавку опреме, изградњу објеката, реконструкцију објеката, набавку основних средстава, за обртна средства, итд. Кроз ову

меру и активности посебно је потребно сагледати незапослене, теже запошљиве и угрожене категорије становништва.

Тип мере: Подстицајна

Процена потребних финансијских средстава: 20.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Привредна комора Ваљево, Министарство привреде, Развојна агенција Србије (РАС)

Период спровођења: Средњорочно (3-5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број предузетника и привредника којима су одобрене субвенције и финансијски подстицаји	Број	2022	0	2030	30	Општина Љиг

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.2. ПОВЕЋАНИ ПРИХОДИ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОЂАЧА И ПРАРАЂИВАЧА ТРАДИЦИОНАЛНИХ ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА СА ТЕРИТОРИЈЕ ОПШТИНЕ ЉИГ

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
1.2.1. Процент пољопривредних газдинстава која користе општинске мере подршке и подстицаје	%	2022	10%	2030	50%	Општина Љиг

Пољопривреда је једна од кључних делатности руралних простора општине Љиг и основни облик активности њених становника. Повољан размештај и однос брежуљкастог и долиноског рељефа, умерено континентална клима, расположивост квалитетних пољопривредних површина, традиција и наглашена везаност за пољопривреду и газдинство са једне и непосредни положај уз Ибарску магистралу као и ауто пут Милош Велики, као и близина највећег потрошачког центра- Београда, са друге стране, одлични су предуслови за развој разноврсне пољопривредне производе и укупног руралног развоја уопште. Бројне могућности и предности нису искоришћене, тако да постојећа организација пољопривредне производње и коришћење расположивих ресурса нису прилагођени великој предности-близини највећег потрошачког центра.

Укупна број пољопривредних газдинстава на територији општине Љиг је 3107, а од укупног броја домаћинстава пољопривредних је 69,93%. Укупно расположиво земљиште којим располаже 3.107 пољопривредних газдинстава је 21.865 ха (78,36% укупне површине Општине), од чега је 13.396 ха коришћено и то: оранице и башта чине 6.464 ха (48,25%), ливаде и пашњаци 5.641 ха (42,10%), воћњаци су на површини 1.072 ха (8%) окућница, расадници и остало земљиште је на остатку коришћених пољопривредних површина.

На територији општине Љиг тренутно послује Земљорадничка задруга „Прима-боровница“ из Белановице, као задруга која се бави откупом плодова боровнице, увозом и продајом садног материјала, као и пружање техничке подршке произвођачима боровнице, 33 „ Рајац-Славковица“ из

Славковице чија је делатност мешовита пољопривредна производња.Произвођачких удружења нема, али пољопривредницима са територије општине Љиг на располагању стоји неколико служби које обављају саветодавне и остале стручне услуге из области пољопривреде и руралног развоја. ПССС Ваљево је служба која покрива територију општине Љиг својом делатношћу, а од удружења која функционишу на територији општине су и Удружење пољопривредника „Моба“ и „Бразда“.

Основни проблем са којима се суочавају пољопривредни произвођачи је нестабилност откупних цена, као и пласман пољопривредних производа. Застарелост пољопривредне механизације чија је просечна старост око 30 година је један од значајних проблема са којима се се производи суочавају, што ограничава употребу агротехничких мера које би осавремениле производњу, а самим тим утицале на повећање приноса. Последњих година је присутан тренд увоза половних трактора и машина које су исто доста старе, али су савременије у исправнијем стању од већине постојеће механизације на селу.

Недостатак повезивања међу произвођачима још један је од ограничавајућих фактора развоја пољопривредних газдинстава. Овај недостатак се може превазићи путем удруживања произвођача оснивањем удружења, као и развојем задругарства.

Активнијим мерама, подстицајима локалне самоуправе створили би се услови за развој пољопривреде, путем финансијских подстицаја, стручним и тематским едукацијама.

МЕРЕ:

Мера 1.2.1.: Подстицање удруживања и задругарства и пласмана пољопривредних производа са територије општине Љиг

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на подршку локалним пољопривредним произвођачима да се удруже и то кроз формирање удружења / асоцијација и кроз задруге. Општинска управа Љиг ће у сарадњи са партнерским институцијама и удружењима организовати и спровести обуке, семинаре и округле столове како би се локални пољопривредни произвођачи информисали о могућностима за удруживање, о процедурама за оснивање удружења / асоцијација и задруга, о потенцијалним изворима финансирања, итд. Општинска управа Љиг ће поред формирања нових, помоћи и постојећа удружења / асоцијације и задруге (Задруга ПРИМА Белановица, Задруга РАЈАЦ Славковица, и удружења МОБА и БРАЗДА).

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на идентификацији пољопривредних производа са територије општине Љиг који се могу брендирати и промовисати у циљу продаје у земљи и иностранству. У сарадњи са удружењима пољопривредних произвођача и индивидуалним пољопривредним произвођачима потребно је издвојити производе који се могу брендирати и промовисати, као нпр. млечни производи, производи од меса, одређене врсте воћа, одређене врсте поврћа, одређене врсте производа од брашна, производи од меда – као нпр. Качерски мед, шљива, кајмак, боровница, вино, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 5.000.000,00 по години

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Регионална привредна комора Ваљево, постојећа удружења / асоцијације пољопривредних произвођача и задруге

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)						
Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број организованих едукација	Број	2022	/	2030	14	Општина Љиг
Број новооснованих удружења и задруга	Број	2022	4	2030	10	Општина Љиг

Мера 1.2.2.: Реконструкција постојеће и изградња нове комуналне инфраструктуре намењене развоју пољопривреде

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на пројектовање и изградњу нове комуналне инфраструктуре и на реконструкцију постојеће комуналне инфраструктуре намењене развоју пољопривреде и то: системи за наводњавање, атарски путеви, системи за напајање стоке пијаћом водом, електрификација поља, артерски бунари, итд. Потребно је изградити неопходну пројектно техничку документацију, решити правно имовинске односе, а затим и реконструисати / изградити потребну инфраструктуру.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 130.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, постојећа удружења / асоцијације пољопривредних произвођача и задруге

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број пољопривредних газдинстава укључених у меру	Број	2022	/	2030	30	Општина Љиг
Дужина изграђене инфраструктуре	КМ	2022	/	2030	15	Општина Љиг
Дужина реконструисане инфраструктуре	КМ	2022	52	2030	200	Општина Љиг

Мера 1.2.3.: Стручне и тематске едукације за локалне пољопривредне произвођаче и подршка код конкурисања за доступна републичка и страна донаторска финансијска средства

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на припрему, организацију и спровођење обука, семинара и саветовања са локалним пољопривредним произвођачима, удружењима и задругама у циљу континуиране обуке и информисања о доступним републичким и страним донаторским средствима. Општинска управа Љиг ће у сарадњи са партнерским институцијама и удружењима пружити и стручну и техничку помоћ и подршку приликом конкурисања локалних

пољопривредних произвођача, удружења и задруга - попуњавање апликација, припрема буџета, итд.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: 150.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, постојећа удружења / асоцијације пољопривредних произвођача и задруге и Регионална привредна комора Ваљево,

Период спровођења: Средњорочно (3-5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број организованих едукација	Број	2022	4	2030	6	Општина Љиг
Број пољопривредника који су присуствовали едукацијама	Број	2022	80	2030	200	Општина Љиг

Мера 1.2.4.: Финансијски подстицаји за унапређење и развој пољопривреде

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на директну финансијску и нефинансијску подршку локалним пољопривредним произвођачима, удружењима /асоцијацијама и задругама на територији општине Љиг и то: вештачко осемењавање говеда, матичење грла, субвенције за остављену женску телад, куповина мушке телади за тов, субвенција женских телади за приплод, куповина супрасних назимица, куповина женских јагњади, куповина садница, куповина опрема за наводњавање, куповина опреме за пчеларство, пластеници, куповина опреме за ратарство, куповина алата и опреме (моторне тестере, тримери, косачице, итд.).

Тип мере: Подстицајна

Процена потребних финансијских средстава: 17.000.000,00 по години

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број пољопривредника којима су одобрене субвенције и финансијски подстицаји	Број	2022	151	2030	500	Општина Љиг

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 1.3. СТВАРАЊЕ УСЛОВА ЗА РАЗВОЈ ОДРЖИВОГ РУРАЛНОГ ТУРИЗМА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЉИГ

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
1.3.1. Број лежајева у смештајним објектима на територији општине	Број	2022	192	2030	500	Општина Љиг
1.3.2. Број регистрованих субјеката у туризму	Број	2022	22	2030	40	Општина Љиг

Општина Љиг има изврсне услове за развој руралног туризма. Предност у односу на остала сеоска подручја, су бројне природне и антропогене туристичке вредности, насеља и обичаји. Природа, чист ваздух, традиционална трпеза, љубазни домаћини, али и богата историја овог краја са културно-историјским споменицима, могли би да привуку већи број туриста који се опредељују за одмор и рекреацију.

Када је Сеоски туризам Србије у питању, могли бисмо рећи да он води порекло баш из Љига. Овдашњи домаћини су међу првима у земљи српска села ставили у функцију туризма. Удружени, своју понуду се представљали на интернету, а потом мотивисали и остале смештаје у Србији да ураде исто. Љиг је крај у којем ћете осетити сву лепоту заталасаних шумадијских села.

На територији општине Љиг је активно 22 смештајна објекта са укупно 192 индивидуална лежаја. У 2022. години општина Љиг бележи 1957 туриста, 1812 домаћих и 145 страних туриста.

Бања Љиг се простире на надморској висини од 160 до 280 м и поред ње протиче истоимена речица. Од Београда је удаљена 87 км, од Ваљева 35 км, а од Горњег Милановца око 40 км. Клима у Бањи Љиг је умерено-континентална, изузетно пријатна јер нема наглих промена ваздушног притиска или температуре, а одликује је благе зиме и свежа лета.

Планина Рајац је једна од најатрактивнијих у комплексу ваљевских планина. Иако мање висине, ова планина својим природним и антропогеним туристичким вредностима, а пре свега амбијенталним квалитетима и положајем има све услове да се развија као други по рангу центар ваљевских планина. Преко Љига Суворовски Рајац повезан је са Београдом (90 км), Ваљевом (50 км), Горњим Милановцем (45 км) и осталим већим градовима у Србији. Наша општина је домаћин најстарије манифестацији у Србији - Косидбе на Рајцу, где се као некада у стара времена окупе најбољи косци из целог света у својим белим ношњама надмећу у кошењу.

Поред природних лепота, велике могућности за развој туризма постоје и у богатом културно – историјском наслеђу овог краја најзначајнији су:

Манастир Ваведење и тајанствени саркофази - У Иконићима, југозападном засеку Славковице под Рајцем, на потезу Црквине налазе се остаци манастира са црквом с краја XIII или из првих деценија XIV века и некрополе од стотинак гробова необичне конструкције, мало познате у Србији. Оно што је посебно привукло пажњу истраживача била су два монументална камена саркофага за које Димитрије

Мадас у књизи „Славковица“ твдри да припадају деспоту Ђурађу Бранковићу, његовој жени Ирени, познатој као Проклета Јерина и њиховом сину деспоту Лазару Бранковићу.

Храм Св. Јована Крститеља са некрополом у Дићима-Једна од највећих некропола са остацима цркве с краја XIII века налази се у селу Дићи, поред саме Ибарске магистрале. На локалитету „Манастирина“, на коме се налази данашње гробље се Дићи, 1991. године откривени су темељи средњовековне цркве са великим некрополом. Археолошка истраживања која су том приликом започета, преузео је Завод за заштиту споменика културе из Ваљева. Реч је о једној од највећих некропола на подручју Србије из XIV века, која обухвата преко 180 надгробних плоча необичног облика из XIV и XV века. На основу натписа са киторске надгробне плоче у храму, зна се да је манастир саградио властелин Влгдраг, из периода владавине Краља Стефана Уроша II Милутина. Храм је заштићен као непокретно културно добро, остаци средњовековне цркве и гробља Дићи-споменик културе. Од 2013. године започет је циклус радова на реконструкцији овог археолошког локалитета. У току је изградња главног брода цркве и олтарског дела, а у плану су и друге активности које имају за циљ очување овог драгоценог споменика културе.

У циљу боље искоришћености туристичког потенцијала, потребно је створити услове кроз реконструкцију постојеће и изгрању нове комуналне инфраструктуре.

Активнијим мерама локалне самоуправе путем финансијских подстицаја, организовањем стручних едукација, као и интензивнијим маркетингом и промотивним материјалом подстаћи развој и бољу искоришћеност туристичких ресурса.

МЕРЕ:

Мера 1.3.1.: Израда планске документације намењене развоју руралног туризма

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се израде неопходне просторно – планске документације као предуслова за реконструкцију постојеће и изградњу нове комуналне инфраструктуре и комуналних објеката у циљу развоја туризма на територији општине Љиг. Потребно је израдити План детаљне регулације за ауто капм (ауто плац), просторно планску документацију за развој планине Рајац, за Бању Љиг, итд. Израда просторно-планске документације неопходна је како би се створили предуслови за даљи развој локација и локалитета за развој туризма, изградњу неопходне инфраструктуре, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 1.200.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, Туристичка организација Љиг

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број израђених планова детаљне регулације	Број	2022	0	2030	1	Општина Љиг

Мера 1.3.2.: Реконструкција постојеће и изградња нове инфраструктуре намењене развоју руралног туризма

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на израду неопходне пројектно техничке – документације намењене комуналном опремању туристичких локалитета (инфраструктура и комунални објекти) и на инфраструктурно опремање локалитета на Рајцу, у Бањи Љиг, и то:

- Уређење и маркирање пешчких, планинарских, мото и бициклистичких стаза
- Уређење и маркирање стаза здравља
- Туристичка сигнализација
- Саобраћајна инфраструктура и паркинзи
- Видиковци, опремање излетишта и чеке и осматрачнице

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 100.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, Туристичка организација Љиг

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број израђене пројектно техничке документације	Број	2022	3	2030	8	Општина Љиг
Дужина реконструисане инфраструктурне мреже	КМ	2022	5	2030	10	Општина Љиг
Дужина изграђене инфраструктурне мреже	КМ	2022	/	2030	20	Општина Љиг
Број уређених туристичких локалитета	Број	2022	1	2030	4	Општина Љиг
Број постављених нових информативних табли, едукативних паноа	Број	2022	5	2030	20	Општина Љиг

Мера 1.3.3.: Финансијски подстицаји за развој руралног туризма

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на директну финансијску и нефинансијску подршку сектору туризма, тј, категоризованим сеоски домаћинствима која пружају услугу хране и смештаја на територији општине Љиг и то за субвенционисањем камате на инвестиционе кредите, кроз директна давања за набавку опреме, изградњу објеката, реконструкцију објеката, набавку намештаја и опреме за смештајне објекте, за изградњу и опремање објеката за развој ловног туризма, итд

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 10.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, Туристичка организација Љиг

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број категоризованих сеоских туристичких домаћинстава којима су одобрене субвенције и финансијски подстицаји	Број	2022	2	2030	14	Општина Љиг

Мера 1.3.4.: Стручне и тематске едукације за локалне пружаоце услуга у сектору туризма и подршка код конкурисања за доступна републичка и страна донаторска средства

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на припрему, организацију и спровођење обука, семинара и саветовања са локалним пружаоцима услуга у сеоском / руралном туризму, али и за запослене у туризму у циљу подизања капацитета, стицања нових знања, упознавања са најбољим примерима праксе из региона по питању туризма, туристичке понуде, промоције, маркетинга, итд. Кроз ову меру треба планирати и активности посете сајмовима туризма у земљи и иностранству, али и стручне и тематске едукације и подршка код конкурисања за доступна републичка и страна донаторска финансијска средства за унапређење и јачање туристичке понуде.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: 3.600.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Туристичка организација Љиг

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Период спровођења: Средњорочно (3-5 година)

Показатељи резултата	Јед.	Базна	Базна	Циљана	Циљана	Извор провере
----------------------	------	-------	-------	--------	--------	---------------

	мере	год.	вредн.	год.	вредн.	
Број одржаних едукација	Број	2022	2	2030	10	Општина Љиг

Мера 1.3.5.: Информисање и едукација туриста и посетилаца о значају очувања животне средине

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу редовне активности које су усмерене на информисање и едукацију већих група туриста – организоване посете ђака, ловаца, риболоваца, планинара, излетника, итд. о процедурама и правилима понашања у природи, о заштити животне средине, о третману отпада у природи и на излетиштима, о паљењу ватре, о флори и фауни на територији општине Љиг, о заштићеним врстама на територији општине Љиг, итд.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: 2.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Туристичка организација Љиг

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број одржаних едукација	Број	2022	1	2030	5	Општина Љиг
Број едукованих туриста	Број	2022	50	2030	400	Општина Љиг

Мера 1.3.6.: Маркетинг и промоција општинских туристичких потенцијала (промотивни филмови, промотивне брошуре, интернет портали и друштвене мреже, итд.)

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на маркетинг и промоцију туристичких локалитета / туристичких потенцијала општине Љиг – Рајац, Бања Љиг, историјски и споменици културе, манастири, цркве (црква у Белановици, манастир Дићи, манастир Ваведење у Славковици, итд.), културно историјски споменици, ловни локалитети, итд. Са тим у вези потребно је осмислити, дизајнирати и припремити промотивне филмове, промотивне брошуре, интернет портале, промотивне активности на друштвеним мрежама, итд.).

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: 4.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Туристичка организација Љиг

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, Општинска управа Љиг / Одељење

за финансије

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број припремљених материјала	Број	2022	6	2030	20	Општина Љиг
Број посећених сајмова у земљи и иностранству	Број	2022	3	2030	7	Општина Љиг

6.2. РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ: РАЗВОЈ ИНФРСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Развојни правац 2. – РАЗВОЈ ИНФРСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	
Приоритетни циљ	Мере за остварење приоритетног циља
2.1. Успостављен савремени систем управљања комуналним и осталим отпадом на територији општине Љиг	Мера 2.1.1. Израда планске документације у вези са управљањем комуналним и осталим отпадом Мера 2.1.2. Изградња комуналне инфраструктуре у вези са управљањем комуналним и осталим отпадом Мера 2.1.3. Увођење примарне селекције отпада за грађане и за привреду Мера 2.1.4. Подизање свести и информисање грађана о управљању отпадом и важности очувања животне средине Мера 2.1.5. Реализација пројеката санације, затварања и рекултивације дивљих депонија Мера 2.1.6. Набавка одговарајуће опреме за подизање ефективности, ефикасности и економичности система за управљање отпадом (камиони, контејнери, итд.)
2.2. Изграђен и успостављен функционални канализациони систем на градском и сеоском подручју на територији општине Љиг	Мера 2.2.1. Реконструкција постојеће и изградња нове канализационе мреже на територији општине Љиг Мера 2.2.2. Реконструкција и проширење постојеће и изградња нове кишне канализације Мера 2.2.3. Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода Мера 2.2.4. Успостављање гео-информационог система (ГИС) у општини Љиг
2.3. Обезбедити доступност и одрживо управљање водом на територији општине Љиг	Мера 2.3.1. Реконструкција постојеће и изградња нове водоводне мреже и изворишта Мера 2.3.2. Уређење водотокова који угрожавају систем снабдевања пијаћом водом услед плављења са стране Рудника, са стране Суворора и Рајца и са стране Букуље)
2.4. Уређење саобраћајне инфраструктуре на територији општине Љиг	Мера 2.4.1. Реконструкција постојеће и изградња нове саобраћајне инфраструктуре Мера 2.4.2. Постављање вертикалне и хоризонталне саобраћајне сигнализације у близини школа

	Мера 2.4.3: Уређење паркиралишта у насељеном месту Љиг
2.5. Унапређена енергетска ефикасност јавних и приватних објеката и установа и смањење загађења ваздуха на територији општине Љиг	<p>Мера 2.5.1. Реконструкција и адаптација јавних објеката и установа у циљу енергетске санације</p> <p>Мера 2.5.2. Субвенционисање грађана за прелазак на чистије видове енергије</p> <p>Мера 2.5.3. Субвенционисање грађана за побољшање енергетске ефикасности породичних кућа и стамбених зграда</p> <p>Мера 2.5.4. Успостављање система за контролу квалитета ваздуха</p> <p>Мера 2.5.5. Израда плана озелењавања/ пошумљавања и озеленавање/пошумљавање јавних површина</p> <p>Мера 2.5.6. Информативно-едукативне кампања за грађане и привреднике о енергетској ефикасности и заштити животне средине</p>

Допринос Циљевима одрживог развоја УН–Агенда 2030

Циљ 6. Чиста вода и санитарни услови

Подциљ 6.1. До 2030. године постићи универзални и једнак приступ безбедној и приступачној пијаћој води за све

Подциљ 6.2. До 2030. године постићи приступ одговарајућим и правичним санитарним и хигијенским условима за све, окончати отворену дефекацију, а посебно пажњу обратити на потребе жена и девојака и осталих угрожених особа

Подциљ 6.3. До 2030. године побољшати квалитет воде смањењем загађења, елиминисајући одлагање и минимизирање испуштања опасних хемикалија и материјала, преполовити удео необрађених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу воде

Подциљ 6.5. До 2030. године применити интегрисано управљање водним ресурсима на свим нивоима, укључујући прекограничну сарадњу

Циљ 7. Доступна обновљива енергија

Подциљ: 7.3. До 2030. удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности

Циљ 11. Одрживи градови и заједнице

Подциљ 11.3 До 2030. године побољшати инклузивну и одрживу урбанизацију и способност за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

Циљ 12. Одговорна потрошња и производња

Подциљ 12.2. До 2030. године постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса

Подциљ 12.5. До 2030. године знатно смањити стварање отпада превенцијом, смањењем, рециклирањем и поновном употребом

Циљ 13. Акција за климу

Подциљ:13.2. Интегрисати мере климатских промена у националне политике, стратегије и планирање

Подциљ:13.3. Побољшање образовања, подизања свести и људских и институционалних капацитета за ублажавање климатских промена, прилагођавање, смањење утицаја и рано упозоравање

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.1. УСПОСТАВЉЕН САВРЕМЕНИ СИСТЕМ УПРАВЉАЊА КОМУНАЛНИМ И ОСТАЛИМ ОТПАДОМ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЉИГ

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
2.1.1. Процент санираних и рекултивисаних одлагалишта отпада	%	2022	26%	2030	100%	Општина Љиг
2.1.2. Процент становништва који врше сепарацију отпада	%	2022	7,5%	2030	90%	Општина Љиг
2.1.3. Процент едуковане деце из предшколских установа, основних и средњих школа о заштити животне средине	%	2022	100%	2030	100%	Општина Љиг

Општина Љиг је једна од потписница уговора о изградњи регионалне депоније „Калинић“. Обзиром да регионална депонија још увек није у функцији, општина Љиг свој комунални отпад одлаже на депонију града Ваљева по уговору који је направљен са ЈКП „Видрак“ (на годишњем нивоу око 4.360м³). Комунални отпад који се организовано сакупља из насељеног места Љиг, Белановице и једног дела месних заједница општине Љиг је мешаног састава и на њему није урађена било каква селекција (индустријски, опасан и друге врсте отпада као што су секундарне сировине). Једина врста отпада који се селекује и адекватно третира је медицински отпад који настаје у дому здравља Љиг и амбуланти Белановица а који се после сакупљања предаје овлашћеном оператеру са којим дом здравља има потписан уговор (Ремондис Зрењанин). Што се тиче планске документације везане за комунални отпад за период 2021-2031, урађен је локални план управљања отпадом чија имплементација још увек није почела да се остварује. Наиме планском документацијом још увек није опредељен простор за изградњу комуналне инфраструктуре за управљање отпадом како комуналним тако и осталим врстама отпада (рециклажно двориште) као и простор за одлагање грађевинског, кабастог и биоразградвог отпада. Ова околност доводи до настанка дивљих депонија на којима се углавном поред овог отпада нађе и комунални отпад. На територији општине Љиг сваке године се врши уклањање дивљих депонија као и предузимање мера како би се спречило њихово поновно настајање. Нажалост сведоци смо да поједине дивље депоније и поред свих предузетих мера поново настају на истим локацијама што говори у прилог чињеници да је неопходно уложити више напора у организовано сакупљање смећа и по руралним срединама и повећати свест грађана о важности очувања животне средине како због нас тако и због будућих генерација.

МЕРЕ:**Мера 2.1.1. Израда планске документације у вези са управљањем комуналним и осталим отпадом****Опис:**

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на стварање предуслова за одрживо управљање комуналним и осталим отпадом на целој територији општине Љиг. Основни предуслов је израда потребне просторно – планске документације, а под просторно планском документацијом подразумева се израда просторно – планске документацију у складу са Законом о планирању и изградњи, и то уколико је потребно: просторног плана, планова детаљне регулације, урбанистичких пројеката, итд. Просторно планска документација је неопходна због планирања изградње рециклажног дворишта и рециклажних острва.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 20.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”, Министарство заштите животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број израђених планова детаљне регулације	Број	2022	0	2030	3	Општина Љиг

Мера 2.1.2. Изградња комуналне инфраструктуре у вези са управљањем комуналним и осталим отпадом**Опис:**

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на управљање комуналним и осталим отпадом и то пре све на обезбеђење земљишта за рециклажно двориште и рециклажна оства, израда техничке документације за изградњу рециклажног дворишта. Реализацијом ове мере обезбеђује се доступност услуге одношења смећа у руралним срединама на територији општине. Резултат примене ове мере је сузбијање стварања сметлишта и дивљих депонија у незагађеним руралним подручјима, очување животне средине и стварање предуслова за развој туризма (руралног туризма, еко-туризма и др.).

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 14.299.240,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”, Министарство заштите животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере

Број изграђених рециклажних дворишта	Број	2022	0	2030	1	Општина Љиг
Број изграђених острва	Број	2022	0	2030	43	Општина Љиг

Мера 2.1.3. Увођење примарне селекције отпада за грађане и за привреду

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на увођење обавезе примарне селекције отпада како за грађане, тако и за привреду кроз набавку одговарајућих контејнера, канти, посуда и кеса за сепарацију и одвајање отпада, кроз едукацију и кампању за селекцију отпада и заштиту животне средине. У оквиру ове мере домаћинствима и привредницима ће бити обезбеђена потребна амбалажа за одлагања рециклабилног отпада.

Циљ савременог система управљања комуналним и осталим отпадом на територији општине Љиг подразумева минимизирање количине произведеног отпада на извору, повећање удела отпада који се може поново користити, односно смањење удела отпада који ће се депоновати, а тиме ће се смањити трошкови транспорта и одлагања.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 11.276.080,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП "Комуналац", Министарство заштите животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број набављених контејнера и канти	Број	2022	102	2030	3989	Општина Љиг
Број отворених рециклажних дворишта / острва	Број	2022	0	2030	1 рец. дво. 43 рец. ост	Општина Љиг
Број постављених контејнера / канти (посуда за прикупљање отпада, примарну селекцију)	Број	2022	1242	2030	3989	Општина Љиг

Мера 2.1.4. Подизање свести и информисање грађана о управљању отпадом и важности очувања животне средине

Опис:

У оквиру ове мере спровешће се едукација и информисања грађана о начину примарне селекције комуналног отпада са циљем смањења трошкова комуналних услуга и о могућностима правилног одлагања отпада. Такође, биће припремљене едукативне радионице и округли столови у циљу подизања нивоа знања и еколошке свести становништва о потреби и начинима очувања животне средине кроз обуке и

семинаре за предшколце, децу из основних и средњих школа, пољопривредне произвођаче, привреднике, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 1.500.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”, Министарство заштите животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број организованих едукација	Број	2022	3	2030	30	Општина Љиг

Мера 2.1.5. Реализација пројекта санације, затварања и рекултивације дивљих депонија

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на припремне активности и санацију и рекултивацију дивљих депонија на целој територији општине. Мера подразумева чишћење и санацију дивљих депонија синхронизовано са проширењем обухвата одвожења отпада у сеоским месним заједницама. Планиране активности: чишћење и одвожење отпада – уклањање дивљих депонија, санација и рекултивација земљишта, уређење простора и садња одговарајућег дрвећа, појачан надзор инспекцијских служби у циљу спречавања поновног формирања дивљих депонија.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 77.144.627,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”, Министарство заштите животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број израђене пројектно техничке документације	Број	2022	0	2030	2	Општина Љиг
Број санираних, затворених и рекултивисаних дивљих депонија	Број	2022	6	2030	23	Општина Љиг

Мера 2.1.6. Набавка одговарајуће опреме за подизање ефективности, ефикасности и економичности система за управљање отпадом (камиони, контејнери, итд.)

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на набавку одговарајуће опреме и возила за ЈКП Комуналац у циљу подизања ефективности, ефикасности и економичности система за управљање отпадом. Кроз ову меру потребно је припремити предмере и предрачунае и техничке спецификације за набавку контејнера и канти за одлагање отпада и набавку одговарајућих возила и друге опреме (камиони смећари, трактори, теренска возила, камиони, шредер за дробљење грађевинског материјала и дрвне масе, итд.)

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 52.344.800,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.)

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”, Министарство заштите животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број набављене опреме	Број	2022	0	2030	1	Општина Љиг
Број набављених возила	Број	2022	1	2030	7	Општина Љиг

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.2.ИЗГРАЂЕН И УСПОСТАВЉЕН ФУНКЦИОНАЛНИ КАНАЛИЗАЦИОНИ СИСТЕМ НА ГРАДСКОМ И СЕОСКОМ ПОДРУЧЈУ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЉИГ

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
2.2.1. Процент домаћинства прикључених на канализациону мрежу	%	2022	50%	2030	100%	Општина Љиг
2.2.2. Број километара изграђене фекалне и атмосферске канализације	КМ	2022	17,25	2030	20	Општина Љиг

Канализациони систем Љига изграђен је пре 40 година у периоду интензивне урбанизације места. Канализација је изведена по сепаратном систему за сакупљање и одвођење санитарних отпадних вода из објеката. Међутим, канализација Љига делимично има карактеристике општег система јер је значајан број одвода из олука и дворишних дренажа уведен у фекалну канализациону мрежу. Укупна површина подручја покривеног мрежом фекалне канализације износи 130 ха и комплетно се налази у зони ГУП-а Љиг.

У редовном режиму функционисања канализације, када нема падавина и прилива атмосферских вода у фекалну канализацију активан је један излив отпадних вода у реку Љиг низводно од насеља у индустријској зони. Отпадна вода се излива директно у водоток без икаквог претходног третмана. У периодима са падавинама, када је присуство атмосферских вода значајно, у канализационом систему активира се још један излив у поток Годевац, у централној градској зони који је изведен као зацвљени прелив из шахта и обезбеђује да се вишак воде не излива из канализације на улицу и у дворишта. Поред овог сигурносног прелива, на свим местима где су изведени канализациони сифони, такође постоје сигурносни преливи који се активирају у периодима великих падавина.

У јужном и централном делу насеља уз саму реку Љиг, постоји неколико зона у којима домаћинства нису прикључена на канализациони систем, већ се њихове отпадне воде директно изливају у реку Љиг. Такође, један мањи број домаћинстава у северном и југоисточном делу насеља нема канализациони систем, те користе индивидуалне септичке јаме чије одржавање и пражњење није у надлежности ЈКП. Укупна површина урбанизоване зоне без канализације је око 26 ха. Према подацима РЗС (за 2021. годину) број домаћинстава који је прикључен на канализациону мрежу је 1.256, док дужина канализационе мреже износи 26 км.

Изграђен и успостављен функционални канализациони систем на градском и сеоском подручју на територији општине Љиг увелико зависи од сарадње Општине Љиг са Владом Републике Србије и ресорним министарствима.

У општини Љиг је потребно реконструисати постојећу канализациону мрежу уз проширење мреже у деловима општине који сада немају канализацију, односно извршити доградњу канализационе мреже у деловима насеља која немају решен проблем организованог сакупљања и одвођења комуналних отпадних вода .

Општина Љиг спада у локалне самоуправе са слабо развијеном канализационом инфраструктуром, из тог разлога је потребно предузети све неопходне активности како би се овај више деценијски проблем у нашој општини решио.

МЕРЕ:

Мера 2.2.1. Реконструкција постојеће и изградња нове канализационе мреже на територији општине Љиг

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на реконструкцију постојеће и изградњу нове фекалне канализационе мреже на територији општине (урбано подручје (Љиг) и рурално подручје (Славковица, Рајац и Белановица). У оквиру ове мере предвиђена је израда неопходне пројектно техничке документације и реконструкција постојеће и изградња нове фекалне канализационе мреже у складу са приоритетима и финансијским могућностима општине Љиг.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 558.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП "Комуналац", Министарство заштите животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед.	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
----------------------	------	------------	--------------	-------------	---------------	---------------

	мере					
Број израђене пројектно техничке документације	Број	2022	3	2030	5	Општина Љиг
Дужина реконструисане канализационе мреже	КМ	2022	0	2030	25	Општина Љиг
Дужина изграђене канализационе мреже	КМ	2022	0,45	2030	7	Општина Љиг

Мера 2.2.2. Реконструкција и проширење постојеће и изградња нове кишне канализације

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на реконструкцију постојеће и изградњу нове кишне канализационе мреже у Љигу. У оквиру ове мере предвиђена је израда неопходне пројектно техничке документације и реконструкција постојеће и изградња нове атмосферске канализационе мреже у складу са приоритетима и финансијским могућностима општине Љиг. Ова мера подразумева активности одвајања кишне од фекалне канализације и представља предуслов за изградњу ППОВ, како прикупљене атмосферске падавине не би додатно оптерећивале систем ППОВ.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 250.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП "Комуналац", Министарство заштите животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број израђене пројектно техничке документације	Број	2022	1	2030	1	Општина Љиг
Дужина реконструисане кишне канализационе мреже	КМ	2022	0,45	2030	14	Општина Љиг
Дужина изграђене кишне канализационе мреже	КМ	2022	0	2030	25	Општина Љиг

Мера 2.2.3. Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода, уз претходну израду потребне пројектно – техничке документације. Ово је једна од кључних мера, зато што је здрава и очувана животна средина приоритет општинског руководства општине Љиг. У оквиру ове мере спровешће се изградња постројења за пречишћавање отпадних вода, проширење канализационе мреже, одвајање кишне и фекалне

канализације. Планирано ППОВ треба да трерира комуналне воде из градског подручја и индустријске отпадне воде са територије општине.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 300.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”, Министарство заштите животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број израђене пројектно техничке документације	Број	2022	3	2030	3	Општина Љиг
Број изграђених колектора	Број	2022	0	2030	3	Општина Љиг

Мера 2.2.4. Успостављање гео-информационог система (ГИС) у општини Љиг

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на набавку софтвера за ГИС, набавку ИТ и друге опреме, снимање и дигитализацију подземне и надземне комуналне инфраструктуре, оптичко повезивање општинске управе са јавним предузећима и установама, снимање и дигитализацију јавних и приватних објеката, тренинг и едукацију запослених у општинској управи, јавним предузећима и установама и ажурирање база података, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 30.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”, Министарство заштите животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Дужина снимљених и дигитализованих инфраструктурних водова (вода, канализација, путеви, итд.)	КМ	2022	0	2030	50	Општина Љиг

**ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.3.ОБЕЗБЕДИТИ ДОСТУПНОСТ И ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ ВОДОМ НА
ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЉИГ**

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
2.3.1. Број домаћинстава прикључених на јавну водоводну мрежу	Број	2022	2159	2030	4000	Општина Љиг
2.3.2. Број километара реконструисане и изграђене нове водоводне мреже	Број	2022	0,45	2030	35	Општина Љиг

Надлежност за управљање и одржавање системом за водоснабдевање на територији општине Љиг има ЈКП „Комуналац“ Љиг који врши дистрибуцију и наплату воде и обавља послове редовног и инвестиционог одржавања система.. Водоводни систем Љига састоји се од каптираног извора „Врело“ удаљеног 11 км од Љига у атару села Ба, постројења за припрему воде за пиће, главног доводног цевовода од изворишта до насеља Љиг, дистрибутивне мреже у насељу и резервоара.

Извориште „Врело“ лоцирано је изнад села Ба на коти 400mnm. Издашност извора варира од минималних 8.3 l/s до преко 2 м3/s. Просечна годишња издашност је између 15-17 l/s. Постојење за припрему воде узграђено је пре више од 30 година и након вишегодишњих проблема са квалитетом воде (повишена мутноћа и појава присуства амонијака) извршена је његова реконструкција и модернизација.

Главни доводни цевовод намењен је транспорту воде од изворишта „Врело“ до резервоара на брду изнад Љига. Изграђен је 1978. године и тренутно има функцију доводно-одводног цевовода (доводи воду са изворишта у резервоар и одводи је ка конзуму у Љигу).

У водоводном систему Љига постоји само један резервоар у сврхе дневног изравнања између дотока и потрошње укупне запремине 300 м3 лоциран на брду у источној зони насеља. Резервоар је изграђен као бетонски укопан објекат и састоји се из две коморе запремине 150 м3 и затварачнице. Кота дна резервоара је на 230mnm, а кота прелива на 234 mnm. Резервоар је опремљен преливом и испустом који се кроз заједничку цев изливају око 100 м даље у локални поток.

Честе кварове у систему примарно узрокују изузетно високи притисци у мрежи, као и старост цевног материјала и пратеће арматуре и фазонерије у шахтовима. Кварови се јављају у виду пуцања цевовода и процуривања унутар цевних веза у шахтовима. Губици воде у систему су изузетно високи, а као кључни разлози за то су :

1. Процуривања на разводној мрежи узрокована високим притисцима и дотрајалошћу мреже коју је тешко или немогуће детектовати;
2. Пуцање цевовода при којима се због изузетно високих притисака у мрежи губи велика количина воде у кратком временском интервалу док се квар не санира

Системи организованог водоснабдевања постоје у насељима: Љиг, Белановица , Славковица и Милавац, док у осталим насељима проблем водоснабдевања становништво решава индивидуално или у мањим групама домаћинстава из бунара или мањих извора.

Потребно је реконструисати целокупну водоводну мрежу у Љигу, чиме би се драстично унапредило коришћење саме мреже али и рационализовали трошкови који тренутно настају услед честих пуцања и кварова на мрежи као и великих губитака воде из система.

МЕРЕ:

Мера 2.3.1. Реконструкција постојеће и изградња нове водоводне мреже и изворишта

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на реконструкцију постојеће и изградњу нове примарне и секундарне водоводне мреже на целој територији општине (урбано и рурално подручје).

Основни циљ је реконструкција постојеће дотрајале мреже, како би се смањили губици на водоводној мрежи и реконструкција водоводне мреже у оквиру реконструкције комплетне инфраструктуре на јавној површини, ради замене старих инсталација и дислоцирања мреже из зоне саобраћајнице ради лакшег одржавања. Такође је предвиђена изградња нове водоводне мреже, нових изворишта и фабрике за прераду воде у складу са потребама и финансијским могућностима општине Љиг. Пре самих грађевинских радова на терену, потребно је припремити одговарајућу пројектно – техничку документацију. Реализацијом ове мере извршиће се модернизација инсталација, елиминисати удео азбестцементних цеви цеви унутар инсталација водоводне мреже и повећати капацитет постојеће водоводне мреже.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 500.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”, Министарство заштите животне средине

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број израђене пројектно техничке документације	Број	2022	7	2030	19	Општина Љиг
Дужина реконструисане водоводне мреже	КМ	2022	0	2030	25	Општина Љиг
Дужина изграђене водоводне мреже	КМ	2022	0,45	2030	40	Општина Љиг

Мера 2.3.2. Уређење водотокова који угрожавају систем снабдевања пијаћом водом услед плављења

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на уређење постојећих водотокова (реке и речице) које су у надлежности општине Љиг, тј. водотокова који угрожавају систем снабдевања пијаћом водом услед плављења са стране Рудника, са стране Сувобора и Рајца и са стране Букуље), а све циљу превенције и уредног водоснабдевања становништва и привреде.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 200.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”, Министарство заштите животне средине, ЈП Србија Воде

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број израђене пројектно техничке документације	Број	2022	3	2030	6	Општина Љиг
Дужина уређених водотокова	КМ	2022	11,53	2030	25	Општина Љиг

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.4. УРЕЂЕЊЕ САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЉИГ

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
2.4.1. Процент реконструисане саобраћајне инфраструктуре	%	2022	35	2030	70	Општина Љиг
2.4.2. Процент изграђене саобраћајне инфраструктуре	%	2022	8	2030	48	Општина Љиг

Општинска мрежа има релативно добру структуру коловоза са недовољно одржаваним коловозним застором и углавном незадовољавајућом ширином. Општина Љиг поседује мрежу државних путева у укупној дужини од 133,4 км. Сви државни путеви су са савременим коловозом.

На територији општине Љиг се налази разграната мрежа општинских путева у укупној дужини од 142,4 км, од чега је 68,85 км са савременим коловозом а 73,55 км са туцаником. На територији општине Љиг налази се разграната мрежа некатегорисаних општинских путева у дужини од 1110 км. Мрежа општинских путева са којом се стапају многи некатегорисани путеви у функцији је међусобног повезивања сеоских месних заједница као и повезивања са државним путевима. Мрежа општинских путева на подручју општине је у надлежности општине Љиг.

Осим редовних проблема у одржавању путне мреже појављује се проблем клизишта. На подручју општине Љиг постоји неколико клизишта са израженим дејством, које је потребно санирати а налазе се у месним заједницама Калањевци, Пољанице, Славковица, Велишевац и Бабајић.

Најзначајнији путни правци државних путева које треба реконструисати су: државни пут број 361, Латковић – Цветановац – Љиг, државни пут број 364, Шутци – Белановица – Калањевци, државни пут број 358, Ибарска магистрала – Кадина Лука – Ба.

Од државних путева на територији општине Љиг потребно још реконструисати и државни пут број 150, деоница путног правца Мионица – Љиг – Аранђеловац.

Потребно је извршити прикључак индустријске зоне са прилазницом аутопута Милош Велики.

Потребно је извршити обелажавање коловоза сигнализацијом „Зона школе“ у близини објекта Основних школа у месним заједницама: Штавица, Дићи, Пољанице, Ивановци, Живковци, Латковић, Лалинци, Ба.

МЕРЕ:

Мера 2.4.1. Реконструкција постојеће и изградња нове саобраћајне инфраструктуре

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на реконструкцију постојећих и изградњу нових улица, саобраћајница, мостова. Пре саме изградње и реконструкције саобраћајне инфраструктуре, потребно је израдити неопходну пројектно техничку документацију.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 100.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број израђене пројектно техничке документације	Број	2022	0	2030	12	Општина Љиг
Дужина реконструисаних улица и саобраћајница	КМ	2022	26	2030	160	Општина Љиг
Дужина изграђених улица и саобраћајница	КМ	2022	6	2030	100	Општина Љиг

Мера 2.4.2. Постављање вертикалне и хоринзонталне саобраћајне сигнализације у близини школа

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на стварање предуслова за безбедност деце и омладине у саобраћају кроз постављање вертикалне и хоринзонталне саобраћајне сигнализације како у самом Љигу, тако и у другим насељеним местима.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 50.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број постављене вертикалне и хоринзонталне саобраћајне сигнализације у близини школа	Број	2022	0	2030	100	Општина Љиг

Мера 2.4.3. Уређење паркиралишта у насељеном месту Љиг

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на уређење постојећих и изградњу нових паркиралишта у Љигу.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 800.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: ЈКП “Комуналац”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број нових паркинг места у граду	Број	2022	0	2030	300	Општина Љиг

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 2.5. УНАПРЕЂЕНА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ ЈАВНИХ И ПРИВАТНИХ ОБЈЕКТА И УСТАНОВА И СМАЊЕЊЕ ЗАГАЂЕЊА ВАЗДУХА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЉИГ

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
2.5.1. Број јавних институција и објеката који су енергетски санирани	Број	2022	2	2030	4	Општина Љиг

2.5.2. Процент приватних објеката (приватне куће и станове) које су енергетски саниране кроз субвенције	%	2022	40	2030	350	Општина Љиг
---	---	------	----	------	-----	-------------

У циљу смањења негативног утицаја на животну средину и у циљу смањења прекомерне потрошње ресурса и економски рационалног управљања потрошњом енергије, у претходном периоду, Општина Љиг је реконструисала и енергетски санирала већину јавних објеката у Љигу.

У наредном периоду је потребно израдити пројектно-техничку документацију за енергетску санацију јавних објеката који још увек нису реконструисани и који за своје грејање користе необновљиве изворе енергије (фосилна горива).

Наставити сарадњу са Министарством рударства и енергетике кроз подршку грађанима за унапређене енергетске ефикасности на приватним објектима.

Општина Љиг је у 2022. години расписала јавни позив за суфинансирање мера енергетске санације породичних кућа и станова које се односе на унапређење термичког омотача, термотехничких инсталација и уградње соларних колектора за централну припрему потрошне топле воде. Предмет суфинансирања обухватао је следеће мере:

1. Замена спољних прозора и врата и других транспарентних елемената термичког омотача са одговарајућим термичким својствима према негрејаним просторијама
2. Постављање и набавка материјала за термичку изолацију зидова, подова на тлу и осталих делова термичког омотача према негрејаном простору, осим термичке изолације за таваницу и испод кровног покривача
3. Постављање и набавка материјала за термичку изолацију таванице и испод кровног покривача
4. Набавка и инсталација котлова на биомасу (дрвени пелет, брикет, сечка), грејача простора, или замена постојећег грејача простора (котло или пећ) ефикаснијим
5. Замена постојеће или уградња нове цевне мреже, грејних тела-радијатора и пратећег прибора
6. Набавка и уградња топлотних пумпи и пратеће инсталације грејног система
7. Набавка и уградња соларних колектора у инсталацију за централну припрему потрошне топле воде за грејање санитарне потрошне топле воде и пратеће инсталације грејног система.

На подручју општине Љиг не постоји континуирано мерење и праћење загађености животне средине, односно ваздуха. На степен загађености ваздуха утиче већи број фактора који се могу поделити на сталне и променљиве. У сталне факторе спадају орографски услови, конфигурација терена, распоред површина и објеката, као и метеоролошки фактори. У променљиве спадају повећање односно смањење капацитета објеката који представљају емитере загађујућих материја у ваздуху, изградња нових објеката који емитују загађујуће материје у ваздуху, промена фреквенности саобраћаја и сл.

Загађивање ваздуха најизраженије је у урбаном делу општине Љиг и у зонама експлоатације (каменоломи) и обраде грађевинског и украсног камена (насеља Кадина Лука, Ба и Славковица).

Како општина Љиг нема развијену хемијску индустрију, основне загађујуће материје у атмосфери представљају продукти сагоревања које емитују: стационарни извори (котларнице), мобилни извори (транспортна средства) и специфични загађивачи („ Ливница“ и површински копови „Љута

стена“ и „Рујевац“ тј. зоне у којима се врши техничка обрада камена).

Загађивање ваздуха у самом насељу Љиг је последица грејања (котларнице и индивидуална ложишта) и одвијање саобраћаја, као и појединих производних процеса у неким привредним објектима. Ту је и највећа концентрација становништва и привредних делатности, па је и загађење отуда и највеће. Грађевинска оператива и пољопривреда у овим зонама у мањој мери утичу на загађеност.

До реализације овог циља је непоходна перманентна информативно-едукативна кампања како за грађане тако и за привреду о значају енергетске ефикасности али и значају заштите животне средине.

МЕРЕ:

Мера 2.5.1. Реконструкција и адаптација јавних објеката и установа у циљу енергетске санације

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на реконструкцију јавних установа и институција, у циљу повећања енергетске ефикасности (замена столарије, фасаде, крова), као и на инсталацију и коришћење обновљивих извора енергије и енергетски ефикасне опреме у јавним предузећима, установама и институцијама. Пре самог извођења радова, потребно је израдити неопходну пројектно техничку документацију и предмер и предрачун радова.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 150.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу: Општинска јавна предузећа и установе

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број јавних објеката у којима су реализовани пројекти унапређења енергетске ефикасности	Број	2022	2	2030	4	Општина Љиг

Мера 2.5.2. Субвенционисање грађана за прелазак на чистије видове енергије

Опис:

Мера подразумева израду програма и пројеката субвенционисања грађана (приватне куће и стамбених зграда) за замену фосилних горива, увођење димњака са стандардом у домаћинствима и активности које су усмерене на финансијску подршку грађанима који су заинтересовани да у својим домаћинствима замене пећи на угљ, мазут и дрва, и како би користили исплативије енергенте и енергенте који мање загађују животну средину. Грађанима ће бити омогућено да под повољним условима набаве пећи на пелет, топлотне пумпе, соларне панеле, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 15.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу:

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број грађана који су искористили општинске подстицаје и мере подршке	Број	2022	30	2030	100	Општина Љиг

Мера 2.5.3. Субвенционисање грађана за побољшање енергетске ефикасности породичних кућа и стамбених зграда

Опис:

Мера подразумева израду програма и пројеката субвенционисања грађана (приватне куће и стамбених зграда) за замену столарије и постављање термоизолационих фасада у циљу побољшања енергетске ефикасности индивидуалних објеката за становање / стамбених зграда и смањења коришћених енергената. Овом мером би се значајно побољшао квалитет ваздуха, стамбени објекти би се енергетски заштитили и дошло би до значајне уштеде енергије и енергената.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 20.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу:

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број грађана који су искористили општинске подстицаје и мере подршке	Број	2022	40	2030	350	Општина Љиг

Мера 2.5.4. Успостављање система за контролу квалитета ваздуха

Опис:

У оквиру ове мере спровешће се активности које се тичу успостављања система за контролу квалитета ваздуха и праћење загађења ваздуха на целој територији општине Љиг, континуирано и по потреби. Поред мерења и мониторинга, биће набављена и инсталирана аутоматска станица за мерење квалитета ваздуха, затим ће биће израђен Акциони план заштите ваздуха, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 2.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу:

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број мерних места за праћење квалитета ваздуха	Број	2022	0	2030	2	Општина Љиг

Мера 2.5.5. Израда плана озелењавања/ пошумљавања и озеленавање/пошумљавање јавних површина

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на развој зелених површина и површина спорта на територији општине уз предходно планирање, прибављање земљишта и уређење земљишта. Овом мером је планирано да се изграде парковске површине, да се изграде и реконструишу дечјија игралишта, да се уреде дворишта стамбених зграда, да се уреде површине за спорт и рекреацију, тргови, урбани вртови, градске баште, итд. у градским, приградским и сеоским насељима.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 1.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу:

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број нових садница које су посађене	Број	2022	0	2030	500	Општина Љиг

Мера 2.5.6. Информативно-едукативне кампања за грађане и привреднике о енергетској ефикасности и заштити животне средине

Опис:

У оквиру ове мере спровешће се едукација и информисања грађана и привредника о енергетској ефикасности, о уштеди енергената, о начину примарне селекције комуналног отпада са циљем смањења трошкова комуналних услуга и о могућностима правилног одлагања отпада. Такође, биће припремљене едукативне радионице и округли столови у циљу подизања нивоа знања и еколошке свести становништва о потреби и начинима очувања животне средине кроз обуке и семинаре за предшколце, децу из основних и средњих школа, пољопривредне произвођаче, привреднике, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 350.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за општу управу

Други учесници у спровођењу:

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број организованих едукација	Број	2022	0	2030	10	Општина Љиг

6.3. РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ: РАЗВОЈ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНЕ УПРАВЕ

Развојни правац 3. – РАЗВОЈ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНЕ УПРАВЕ	
Приоритетни циљ	Мере за остварење приоритетног циља
3.1. Унапређен квалитет предшколског, основног и средњег образовања у општини Љиг	Мера 3.1.1. Реконструкција и адаптација предшколских и школских објеката Мера 3.1.2. Унапређење постојеће и развој нове спортске инфраструктуре у оквиру предшколских установа и школских објеката Мера 3.1.3. Осавремењивање наставе у предшколској установи и школама куповином нових играчака, учила и научно – наставних средстава и спортске опреме Мера 3.1.4. Развој и унапређење људских ресурса Мера 3.1.5. Инсталација безбедносних камера у предшколским установама и школама
3.2. Унапређено, обновљено и заштићено локално културно-историјско наслеђе у општини Љиг	Мера 3.2.1. Промоција општинских културно – историјских манифестација и догађаја Мера 3.2.2. Повећати доступност културно –уметничких догађаја у месним заједницама Мера 3.2.3. Унапређење квалитета културне понуде на територији општине Љиг
3.3. Унапређена доступност и квалитет услуга социјалне заштите у општини Љиг	Мера 3.3.1. Утврђивање потреба локалног становништва за услугама социјалне заштите и дефинисање приоритета Мера 3.3.2. Увођење нових услуга у складу са потребама локалног становништва Мера 3.3.3. Побољшање квалитета постојећих социјалних услуга и капацитета за њихово спровођење на целој територији општине кроз набавку теренског возила и проширење броја корисника постојећих социјалних услуга
3.4. Унапређена доступност и квалитет услуга здравствене заштите у општини Љиг	Мера 3.4.1. Реконструкција и адаптација Дома здравља у Љигу и сеоских амбуланти Мера 3.4.2. Унапређење квалитета примарне здравствене заштите у општини кроз куповину опреме и запошљавање

	<p>нових кадрова</p> <p>Мера 3.4.3. Припрема и спровођење превентивних здравствених прегледа</p>
<p>3.5. Унапређење квалитета услуга за грађане и привреду у Љигу</p>	<p>Мера 3.5.1. Техничко опремање општинске управе, јавних предузећа и установа информатичком опремом</p> <p>Мера 3.5.2. Успостављање система континуираног усавршавања и професионализације кадрова у општинској управи</p> <p>Мера 3.5.3. Модернизација пружања услуга грађанима и привреди кроз нове електронске услуге</p> <p>Мера 3.5.4. Редовно укључивање грађана и привреде у процес доношења одлука на локалном нивоу</p>

Допринос Циљевима одржвог развоја УН–Агенда 2030

Циљ 1. Свет без сиромаштва

Подциљ 1.3. Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући и најугроженије и до краја 2030. године обухватити значајан број сиромашних и рањивих

Циљ 3. Добро здравље

Подциљ 3.4. До 2030. године смањити за трећину преурањене смртности од незаразних болести превенцијом и лечењем и промовисањем менталног здравља и благостања.

Подциљ 3.5. Јачање превенције и лечења злоупотребе опојних супстанци, укључујући злоупотребу опојних дрога и штетну употребу алкохола.

Циљ 4. Квалитетно образовање

Подциљ 4.2. До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање

Подциљ 4.4. До 2030. године значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вештине, укључујући техничке и стручне вештине, за запошљавање, пристојне послове и предузетништво

Циљ 16: Мир, правда и снажне институције

Подциљ: 16.5. Знатно умањити корупцију и примање мита у свим њиховим облицима

Подциљ: 16.6. Развити ефикасне, одговорне и транспарентне институције на свим нивоима

Подциљ: 16.7. Осигурати одговорно, инклузивно, партиципативно и репрезентативно одлучивање на свим нивоима

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.1. УНАПРЕЂЕН КВАЛИТЕТ ПРЕДШКОЛСКОГ, ОСНОВНОГ И СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА У ОПШТИНИ ЉИГ

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
3.1.1. Број деце 1 до 5.5. година која су обухваћена предшколским васпитно-образовним радом	Број	2022	370	2030	500	Општина Љиг
3.1.2. Процент реконструисаних и адаптираних предшколских и школских објеката	%	2022	/	2030	2	Општина Љиг

<p>Предшколско образовање на територији општине Љиг се одвија у оквиру предшколске установе „КАЈА“, са седиштем у Љигу, а постоје и истурена одељења у сеоским подручјима.</p> <p>У општини Љиг основно образовање се одвија у две основне школе у Љигу и Белановици. Сва подручна одељења су у сеоским срединама, где се је веома мали просечан број ђака, у просеку по 8 ученика укупно за све разреде.</p> <p>У Љигу постоји једна средња школа „1300 каплара“ у оквиру постоје следећи смерови: гимназија (општи тип) , економски техничар и у угоститељској струци наша школа уписује два занимања у једном одељењу кувар и конобар. Објект школе је комплетно реконструисан чиме су створени услови за квалитетно одвијање наставе .</p> <p>У 2021. години број деце обухваћен предшколским образовањем је 83, број ђака обухваћен основним образовањем износи 755, док у средњој школи тај број је 263.</p> <p>Учињени значајни напори у реконструкцији и адаптацији школа у нашој општини.И поред свега и даље постоји потреба за адаптацијом одређеног броја школских објеката и остале инфраструктуре, како би се створили услови за квалитетно и безбедно одвијање наставе. Потребно је у сеоским срединама издвојити више средстава за опремање школа новим училима, а све у циљу осавремењивања наставе, што даље доприноси бољем квалитету наставе и бољем усвајању знања. Пре свега потребно је опремити адекватном инфраструктуром физкултурне сале, како би се свој деци омогућило бављење спортом. У сеоским срединама углавном при школским објектима постоје терени где је могуће рекреативно бављење спортом. Потребно је извршити попис свих спортских објеката, како би се утврдило стварно стање и потребне реконструкције као и опремање. Такође и у општини постоји спортска хала, коју поред клубова користи и основна школа у Љигу. Закључујемо да је мало спортских објеката и терена и потребно је изградити нову спортску халу код средње школе, тиме би се створили услови за доступност бављења спортом већем броју спортиста, деце и рекреативаца, а створили би се и услови за увођење нових спортских садржаја.</p> <p>Такође, адекватним едукацијама обезбедити услове за развој и унапређење кадрова у образовању, а све у циљу бољег преношења знања које доприноси остваривању бољих резултата ученика.</p>

МЕРЕ:**Мера 3.1.1. Реконструкција и адаптација предшколских и школских објеката****Опис:**

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на унапређење система образовања у Љигу, кроз реконструкцију, адаптацију и опремање постојећих предшколских и школских објеката. Активности које ће бити спроведене усмерене су на израду пројектно техничке – документације за реконструкцију и адаптацију предшколских и школских објеката, а након израде пројектно-техничке документације, у складу са финансијским могућностима и потребама, извршиће се и реконструкција, адаптација и опремање постојећих предшколских и школских објеката - ПУ “Каја”, ОШ “Сава Керковић”, ОШ “Сестре Павловић”, СШ “1300 каплара”.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 700.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, ПУ “Каја”, ОШ “Сава Керковић”, ОШ “Сестре Павловић”, СШ “1300 каплара”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број реконструисаних и адаптираних објеката	Број	2022	/	2030	2	Општина Љиг

Мера 3.1.2. Унапређење постојеће и развој нове спортске инфраструктуре у оквиру предшколских установа и школских објеката**Опис:**

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на унапређење постојеће и развој нове спортске инфраструктуре за децу предшколског и школског узраста. Спортски терени и игралишта за децу биће пројектована и изграђена у оквиру предшколских установа и школа - ПУ “Каја”, ОШ “Сава Керковић”, ОШ “Сестре Павловић”, СШ “1300 каплара”.

Кроз ову меру ће се уредити постојећа спортска инфраструктура - терен за мали фудбал, кошарку и одбојку и трибине, али и развити нова спортска инфраструктура – потребно је завршити започету фискултурну салу.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 10.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, ПУ “Каја”, ОШ “Сава Керковић”, ОШ “Сестре Павловић”, СШ “1300 каплара”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)						
Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број реконструисаних игралишта	Број	2022	/	2030	2	Општина Љиг
Број изграђених игралишта	Број	2022	/	2030	2	Општина Љиг

Мера 3.1.3. Осавремењивање наставе у предшколској установи и школама куповином нових играчака, учила и научно – наставних средстава и спортске опреме

Опис:

Осавремењивање наставе у предшколској установи и школама куповином нових играчака, учила и научно – наставних средстава и спортске опреме - ПУ “Каја”, ОШ “Сава Керковић”, ОШ “Сестре Павловић”, СШ “1300 каплара”. Такође је потребно набавити мини бус за превоз деце у школу.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 15.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, ПУ “Каја”, ОШ “Сава Керковић”, ОШ “Сестре Павловић”, СШ “1300 каплара”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број нове опреме која је набављена	Број	2022	200	2030	700	Општина Љиг

Мера 3.1.4. Развој и унапређење људских ресурса

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на едукацију и обуке запослених у предшколској установи, основним и средњим школама - ПУ “Каја”, ОШ “Сава Керковић”, ОШ “Сестре Павловић”, СШ “1300 каплара”. Обуке ће бити организоване и спроведене у Љигу или онлине а спровешће их сертификовани предавачи. Кроз спровођење обука запослени у предшколској установи, основним и средњим школама ће стећи нова сазнања о раду са децом, педагошком раду, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 1.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије
Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, ПУ “Каја”, ОШ “Сава Керковић”, ОШ “Сестре Павловић”, СШ “1300 каплара”
Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број организованих едукација	Број	2022	5	2030	20	Општина Љиг

Мера 3.1.5. Инсталација безбедносних камера у предшколским установама и школама

Опис:

Спроведене су активности које су усмерене на пројектовање, набавку и инсталацију безбедносних камера у предшколској установи, основним и средњим школама.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 800.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство просвете, ПУ “Каја”, ОШ “Сава Керковић”, ОШ “Сестре Павловић”, СШ “1300 каплара”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број школа у којима је инсталирана нова опрема	Број	2022	3	2030	4	Општина Љиг

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.2. УНАПРЕЂЕНО, ОБНОВЉЕНО И ЗАШТИЂЕНО ЛОКАЛНО КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКО НАСЛЕЂЕ У ОПШТИНИ ЉИГ

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
3.2.1. Број фестивала и манифестација	Број	2022	8	2030	15	Општина Љиг

Културни живот је за становнике општине Љиг од изузетног је значаја, због чега се њене културно-уметничке вредности веома цене. На територији општине Љиг налазе се веома значајни културно-историјски споменици културе и јавни културни објекти. Најзначајнији су : Зграда Прве апотеке у Љигу, Храм Св. Јована Крститеља са некрополом у Дићима из 13. века, кућа Радивојчића у Липљу, стара школа у Белановици, стара здравствена задруга у Славковици, Црква Покрова Пресвете

Богородице у Белановици, Црква Св.Илије у селу Ба, Црква Светог Преображења у Славковици. Неопходно је сачувати ове веома значајне културно-историјске споменике, али и извршити потребно улагање, обнову, реконструкцију и адаптацију ових објеката (Дом културе у Љигу, домови културе у месним заједницама, формирати нове културне институције) како би на прави начин сведочили о континуитету српског народа на овом простору и домету културног развоја.

Као једина институција културе Градска библиотека се труди да организацијом културних догађаја (Љишке културне вечери), промоцијом књига и научних радова допринесе ширењу сазнања о значају ових споменика културе.

На територији општине Љиг постоји и Удружење Челник као струковно удружење које окупља стручне кадрове из области хуманистичких наука и бави се истраживањем и промоцијом културног наслеђа на простору од Рудника преко Љига и Рибнице до Колубаре.

У циљу очувања и унапређења културно-историјског наслеђа у нашој општини потребно је предузети потребне активности у циљу подстицања развоја културно уметничких друштава, удружења грађана како би се култура приближила што ширем кругу грађана, а посебно младим људима који ће у будућности бити темељ очувања и неговања народне традиције.

МЕРЕ:

Мера 3.2.1. Промоција општинских културно – историјских манифестација и догађаја

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на маркетинг и промоцију културно – историјских споменика, манифестација и догађаја општине Љиг – Косидба на Рајцу, Михољски сусрети села, Љишке културне вечери, Фестивал змајева, „Крчкање„ (гурманска манифестација хуманитарног типа), награда Милован Данојлић, очување и промоција дела архитекте Божидара Петровића, итд. Са тим у вези потребно је осмислити, дизајнирати и припремити промотивне филмове, промотивне брошуре, интернет портале, промотивне активности на друштвеним мрежама, итд.)

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 25.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство културе, Градска библиотека “Љиг”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број припремљених промотивних материјала	Број	2022	6	2030	20	Општина Љиг
Број одржаних манифестација	Број	2022	8	2030	15	Општина Љиг

Мера 3.2.2. Повећати доступност културно – уметничких догађаја у месним заједницама

Опис:

Културни живот је за становнике општине Љиг од изузетног је значаја, због чега се њене културно-уметничке вредности веома цене. Сваке године се велики број манифестација и фестивала редовно одржава. Њена разнолика понуда укључује садржаје за различите заинтересоване стране, чиме Љиг, негујући своју традицију, привлачи мноштво гостију. Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које ће повећати доступност културно-уметничких догађаја у сеоским срединама кроз организацију активности у већим сеоским срединама и насељима, кроз пажљиво биране манифестације и догађаје које ће бити организоване за поједине друштвене групе и категорије становништва (деца, млади, старији), итд. Посебно треба обратити пажњу на села Белановица, Славковица, Бранчић, Козељ, у којима културне манифестације треба да се организују у локалним домовима културе.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 4.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство културе, Градска библиотека “Љиг”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број одржаних манифестација	Број	2022	4	2030	8	Општина Љиг

Мера 3.2.3. Унапређење квалитета културне понуде на територији општине Љиг

Опис:

Кроз спровођење ове мере потребно је да се спроведу активности које су усмерене на унапређење квалитета културне понуде на територији општине Љиг кроз набавку опреме за библиотечко – информациону делатност, набавку техничке опреме за озвучење и освету, реконструкција и адаптација културно историјских споменика и јавних културних објеката – зграда Прве апотеке у Љигу, кућа Радивојчића у Липљу, стара школа у Белановици, стара здравствена задруга у Славковици, кућа Милована Гавриловића на Змајевцу у Белановици, зграда железничке станице у Доњим Бањанима, итд.

Потребно је завршити започете радове на реконструкцији Дома културе (енергетска ефикасност објекта (прозори и фасада), реконструкција крова, опремање ентеријера са одговарајућим намештајем, теничком опремом, осветом, итд.). Поред наведених радова, потребно је формално правно институционализовање Дома културе – у оквиру библиотеке или као посебна установа, и потребно је размотрити израду нове систематизације радних места и запошљавање нових кадрова.

Такође треба размотрити оснивање музеја као проширену делатност библиотеке, тј. потребно је истражити како су друге ЈЛС регулисале ову област (мале ЈЛС које могу да се пореде са општином Љиг).

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 150.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство културе, Градска библиотека “Љиг”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број одржаних манифестација	Број	2022	1	2030	4	Општина Љиг
Нови објекти културе на територији општине	Број	2022	/	2030	3	Општина Љиг

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.3. УНАПРЕЂЕНА ДОСТУПНОСТ И КВАЛИТЕТ УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ У ОПШТИНИ ЉИГ

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
3.3.1. Број услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС које је увела и финансира локална самоуправа	Број	2022	2	2030	3	Општина Љиг
3.3.2. Број корисника услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС	Број	2022	750	2030	800	Општина Љиг

Заједнички центар за социјални рад „Солидарност“ за општине Љиг, Лајковац и Мионица је основна установа социјалне заштите на подручју три општине: Љиг, Лајковац и Мионица која применом стручног социјалног рада спроводи утврђену социјалну политику и обезбеђује сигурност грађана на територији општине Љиг, Лајковац и Мионица. Заједнички центар за социјални рад „Солидарност“ са седиштем у Љигу обавља послове из области пружања услуга и остваривању права из социјалне заштите и породично правне заштите на основу Закона о социјалној заштити . Поред права дефинисаних Законом, одређени број услуга из области социјалне заштите финансира локална самоуправа. На локалном нивоу из буџета се финансира рад следећих услуга: помоћ у кући за старе и одрасле и пружање услуге лични пратилац детета. Да би се унапредиле услуге социјалне заштите потребно је утврдити потребе становништва и дефинисати приоритете. Будући да се тренутно две услуге финансирају из буџета, утврђивањем потреба додатно развити социјалну политику на локалном нивоу побољшањем квалитета постојећих и увођењем нових услуга. За даље унапређење услуга потребно је институционално развијање и већа координација установа на локалу.

Посебна је важност организовање саветовалишта чији превентивни рад има за циљ спречавање негативних појава код деце и омладине (болести зависности, насиље у породици, насиље у школи). Нажалост, све већи број младих се опија, коцка, такође, нарушени су породични односи који доводе до

појаве агресивног понашања код младих и у породицама и у школи. Све указује на потребу превентивног деловања кроз анализу негативних појава код малолетника у друштву како би се спречиле такве појаве.

Само првовременом анализом и улагањем у кадрове, може се превентивно деловати а све са циљем јачања капацитета за пружање услуга социјалне заштите а активнијом промоцијом анимирати цивилни сектор за пружање услуга социјалне заштите у локалној заједници.

МЕРЕ:

Мера 3.3.1. Утврђивање потреба локалног становништва за услугама социјалне заштите и дефинисање приоритета

Опис:

Пројекти (активности) који су планирани да се спроведу у периоду до 2030. године односе се на активности које су усмерене на утврђивање потреба локалног становништва за услугама социјалне заштите и дефинисање приоритета. Наиме, потребно је спровести детаљна истраживања о социјалним потребама становника како у Љигу, тако и у сеоским срединама. Мера подразумева анализу постојећих ресурса везаних за област социјалне заштите, као и анализу потреба за социјалним услугама, а све у циљу идентификације и избора приоритетних праваца, циљева, мера, као и њихових носилаца када је у питању развој социјалне заштите. Планирано је доношење нових одлука о социјалној заштити, локалне стратегије социјалне заштите, као и сета правних аката који дефинишу процедуре и стандарде везане за област социјалне заштите. На овај начин ће се обезбедити основ за доношење у спровођење квалитетних одлука и реализацију одговарајућих инвестиција и пројеката у области социјалне заштите.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 200.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство за рад, борачка и социјална питања, Центар за социјални рад Љиг

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број анкетираних грађана	Број	2022	46	2030	350	Општина Љиг
Број нових општинских одлука	Број	2022	1	2030	3	Општина Љиг

Мера 3.3.2. Увођење нових услуга у складу са потребама локалног становништва

Опис:

Након утврђивање потреба локалног становништва за услугама социјалне заштите и дефинисања приоритета, Центар за социјални рад Љиг ће у партнерству са општинском управом Љиг, у партнерству са локалним и регионалним удружењима грађана и партнерству са Министарством за рад, борачка и социјална питања успоставити нове услуге са све социјално угрожене категорије становништва као то су - помоћ у кући, лични пратилац, персонални асистент, итд. Такође, унапредиће се пружање постојећих социјалних услуга, кроз повећање броја корисника, кроз јачање капацитета запослених у Центру за

социјални рад Љиг, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 500.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство за рад, борацка и социјална питања, Центар за социјални рад Љиг

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број нових услуга социјалне заштите	Број	2022	0	2030	3	Општина Љиг
Број одржаних едукација	Број	2022	18	2030	70	Општина Љиг

Мера 3.3.3. Побољшање квалитета постојећих социјалних услуга и капацитета за њихово спровођење на целој територији општине кроз набавку теренског возила и проширење броја корисника постојећих социјалних услуга

Опис:

Пројекти (активности) који су планирани да се спроведу у периоду до 2030. године односе се на активности које су усмерене на побољшање квалитета постојећих социјалних услуга и капацитета за њихово спровођење на целој територији општине Љиг кроз набавку теренског возила како би се услуге Центра за социјални рад пружале и становништву које живи у руралним подручјима, али и проширење броја корисника постојећих социјалних услуга – нове категорије корисника услуга.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 4.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство за рад, борацка и социјална питања, Центар за социјални рад Љиг

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број набављених возила	Број	2022	0	2030	2	Општина Љиг

**ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.4. УНАПРЕЂЕНА ДОСТУПНОСТ И КВАЛИТЕТ УСЛУГА ЗДРАВСТВЕНЕ
ЗАШТИТЕ У ОПШТИНИ ЉИГ**

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
3.4.1. Процент превентивних прегледа деце, жена и старијих особа	%	2022	59	2030	80	Општина Љиг
3.4.2. Процент здравствених установа које су реконструисане и опремљене	%	2022	/	2030	2	Општина Љиг

Дом здравља Љиг је носилац примарне здравствене заштите. Сви напори усмерени су ка превенцији и здравственом просвећивању грађана. Едукација кадрова (лекара и сестара) је континуирана, што подразумева присуство на стручним предавањима, семинарима и конгресима.

Дом здравља, у чијем саставу је и Здравствена станица Белановица, пружа здравствене услуге за око 10 500 становника. Обезбеђује део аутопута „Милош Велики“ као и део магистралног пута који припада територији наше општине са 4 лежећа санитета, тако да пружа брзу и стручну неодложну помоћ на терену.

У Дому здравља Љиг запослен је 54 радник на неодређено време. Од тог броја је 14 лекара, 27 медицинских сестара, 4 административна радника, 6 возача, 2 спремачице.

Потребно је предузети неопходне активности које су усмерена на комплетну реконструкцију и адаптацију Дома здравља у Љигу, Белановици и Славковици. Унутрашњост објекта адаптирана је и прилагођена тимском раду лекара и сестара, ефикаснијем пружању услуга и бољем комфору пацијената.

Дом здравља Љиг као установа примарне здравствене заштите, кроз превентивни рад и промоцију здравља развија свест о значају очувања здравља, квалитетом својих услуга, заједно са корисницима учествује у спречавању и лечењу болести, рехабилитацији и унапређењу квалитета живота.

Нашу здравствену установу видимо као савремену престижну институцију примарног нивоа здравствене заштите засноване на превентивним активностима. Један од наших најважнијих изазова је допрети до свести сваког појединца и указати му на значај сопствене одговорности за здравље, унапредити и имплементирати превентивне активности у циљу очувања и унапређења здравља.

МЕРЕ:

Мера 3.4.1. Реконструкција и адаптација Дома здравља у Љигу и сеоских амбуланти

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на реконструкцију и адаптацију Дома здравља у Љигу (енергетска ефикасност објекта, реконструкција канализационе, водоводне и грејне инсталација) и у селима Белановица и Славковица, кроз израду потребне пројектно-техничке документације као предуслова за почетак грађевинских радова. Након израде пројектно техничке документације, потребно је извршити реконструкцију и адаптацију Дома здравља у Љигу о сеоских

амбуланти, а све у складу са приоритетима и у складу са финансијским могућностима. Реконструкција и адаптација здравствених објеката утицаће на побољшање квалитета здравствених услуга за све становнике општине Љиг. Потребно је завршити изградњу станова за лекаре, у оквиру Дома здравља.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 500.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство здравља, Дом здравља “Љиг”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број реконструисаних и атаптираних објеката	Број	2022	0	2030	3	Општина Љиг

Мера 3.4.2. Унапређење квалитета примарне здравствене заштите у општини кроз куповину опреме и запошљавање нових кадрова

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на припрему техничких спецификација, расписивање и спровођење процедуре јавних набавки и набавку неопходне здравствене опреме и неопходних возила - теренско возило, амбулантно возило и неопходна медицинска опрема - две стоматолошке столице, четири стерилизатора, ренген апарат за стоматологе и један аутоклав. Посебно треба размотрити запошљавање нових кадрова у Дому здравља због повећаног броја деце са сметњама у развоју и то дефектолога / олиого – френолога и логопеда, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 10.650.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство здравља, Дом здравља “Љиг”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број нових доктора (лекара) специјалиста	Број	2022	0	2030	4	Општина Љиг

Мера 3.4.3. Припрема и спровођење превентивних здравствених прегледа

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на припрему,

организацију и спровођење превентивних здравствених прегледа становништва на територији општине Љиг. У сарадњи са месним заједницама и општинском управом биће организовани припреми састанци, како би се припремила свака појединачна активност, а биће организовани превентивни здравствени прегледи за поједине групе становништва – стари, жене, деца, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 100.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг / Одељење за финансије

Други учесници у спровођењу: Министарство здравља, Дом здравља “Љиг”

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број становника који су користили услугу	Број	2022	9690	2030	9800	Општина Љиг

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ 3.5. УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА УСЛУГА ЗА ГРАЂАНЕ И ПРИВРЕДУ У ЉИГУ

Показатељ учинка	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
3.5.1. Број нових електронских услуга које се пружају грађанима и привреди	%	2022	2	2030	20	Општина Љиг
3.5.2. Процент запослених из општинске управе који су похађали обуке, семинаре и тренинге	%	2022	20	2030	60	Општина Љиг

Најзнајнији је људски ресурс, ниво знања, способност стручњака запослених у управним органима предуслов су добре, тачне и ефикасне управе. Јачање капацитета управе остварује се коришћењем различитих мера. Циљ је јачање стручних и техничких капацитета службеника путем различитих обука. Формирањем јединственог управног места остварује се сарадња са другим субјектима на локалном нивоу, што резултира ефикаснијим радом. Редовно укључивање грађана и привреде у доношењу одлука. Умрежавањем са другима на локалном, али и на републичком нивоу обезбеђује добар проток информација, што резултира позитивно на задовољство корисника (грађана и привреде). Улагање у континуиране обуке запослених, коришћење различитих дигиталних база података, све више увођење дигиталне комуникације са корисницима, коришћење специјалних софтвера за електронску управу доприноси модернизацији пружања услуга.

МЕРЕ:**Мера 3.5.1. Техничко опремање општинске управе, јавних предузећа и установа информатичком опремом****Опис:**

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на модернизацију рада општинске управе, јавних предузећа и установа у циљу побољшања и модернизације пружања услуга грађанима и привреди. Активности ће бити усмерене на набавку нове информатичке опреме у складу са потребама и финансијским могућностима - рачунари, штампачи, скенери, сервери, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 2.000.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг

Други учесници у спровођењу: Јавна предузећа и установе

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број набављене нове опреме	Број	2022	30	2030	100	Општина Љиг

Мера 3.5.2. Успостављање система континуираног усавршавања и професионализације кадрова у општинској управи**Опис:**

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на унапређење и развој људских ресурса у општинској управи у Љигу, и то: праћење, оцењивање и вредновање запослених у општинској управи припрема и доношење Акционог плана за управљање људским ресурсима, анализа потреба за стручним усавршавањем, израда и спровођење годишњих програма стручног усавршавања запослених у општинској управи, ажурирање постојеће базе података о људским ресурсима, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 150.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг

Други учесници у спровођењу:

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број организованих едукација	Број	2022	1	2030	10	Општина Љиг

Мера 3.5.3. Модернизација пружања услуга грађанима и привреди кроз нове електронске услуге

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на нове онлине услуге за грађане и привреду, побољшање пружања постојећих услуга кроз оснивање јединственог управног места (ЈУМ), оснивање општинског Центра за пријаву комуналних проблема, обуке, тренинг и едукацију запослених у ОУ, ЈП и установама, ажурирање база података локалних ЈП и установа, обуке за запослене у ОУ, ЈП и установама за припрему и спровођење пројеката из ЕУ и других фондова, итд.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 500.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг

Други учесници у спровођењу: Јавна предузећа и установе

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број дигитализованих административних поступака	Број	2022	2	2030	15	Општина Љиг

Мера 3.5.4. Редовно укључивање грађана и привреде у процес доношења одлука на локалном нивоу

Опис:

Активности (пројекти) које је потребно спровести тичу се активности које су усмерене на редовно укључивање грађана и привреде у процес доношења општинских одлука. Ради остваривања овог циља донета је Одлука о обавезним јавним расправама.

Тип мере: Инвестициона (обезбеђење добара и пружање услуга)

Процена потребних финансијских средстава: 150.000,00

Могући извори финансирања: Општински буџет, донација од стране републичких министарстава, пројекти међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд).

Одговорност за спровођење (носилац мере): Општинска управа Љиг

Други учесници у спровођењу: Јавна предузећа и установе

Период спровођења: Дугорочно (преко 5 година)

Показатељи резултата	Јед. мере	Базна год.	Базна вредн.	Циљана год.	Циљана вредн.	Извор провере
Број одржаних састанака и јавних расправа	Број	2022	2	2030	20	Општина Љиг

7. Оквир за спровођење, праћење спровођења, извештавање и вредновање Плана развоја општине Љиг 2022 - 2030

У складу са ЗоПС-ом општина Љиг је у обавези да успостави оквир за спровођење, праћење спровођења, извештавање и вредновање Плана развоја, јер се једино на тај начин у потпуности може осигурати реализација планираних приоритета, мерити ниво постизања дефинисаних циљева, као и омогућити промена правца деловања уколико планиране мере не дају задовољавајуће резултате за остварење циљева.

У циљу спровођења, праћења спровођења, извештавања и вредновања Плана развоја општине Љиг успоставља одговарајући институционални оквир, који подразумева два нивоа структуре:

- Координационо тело, на челу са координатором и
- Носиоце мера, како је дефинисано Планом развоја.

7.1. Праћење спровођења Плана развоја

Дефинисање управљачког оквира за спровођење Плана развоја је завршни корак у изради Плана развоја и подразумева успостављање институционалних механизма за праћење спровођења, извештавање и вредновање постигнутих учинака Плана развоја. Тачније, у овој фази је утврђена институционална структура за праћење спровођења Плана развоја, односно дефинисани су носиоци мера и механизми праћења реализације мера унутар општине Љиг, као и њихове надлежности и одговорности.

Праћење спровођења Плана развоја омогућава да се утврди да ли се мере и приоритетни циљеви остварују по плану и ефикасно, како би се на време идентификовали неподвижени ризици који ометају остварење учинака дефинисаних Планом. Важност праћења и спровођења Плана развоја се огледа и у томе да се на фазном нивоу установи да ли су планирани учинци и даље релевантни за остварење визије локалне самоуправе.

Праћење спровођења Плана развоја општине Љиг за период 2022–2030. године обухвата низ задатака међу којима се, између осталог, налазе:

- Континуирана комуникација и размена информација између свих актера укључених у спровођење мера и активности,
- Ажурирање информација о току спровођења мера,
- Дефинисање превентивних мера у случају појаве одступања и проблема,
- Информисање јавности и заинтересованих страна о току спровођења Плана развоја,
- Припрема и подношење годишњих и трогодишњег извештаја о спровођењу Плана развоја.

У случају да се у процесу спровођења Плана развоја јави одступање од планираног оквира потребно је дефинисати корективне радње са циљем ефикасног спровођења Плана.

Праћење подразумева сакупљање, анализу, размену и коришћење података и информација о напретку унапред постављених циљева, односно праћење је систематско и континуирано прикупљање, анализа и коришћење информација у корист ефикасног одлучивања, рада и остваривања позитивних резултата локалне самоуправе. Праћење ће се спроводити прикупљањем података од свих релевантних организација и органа, као и користећи базе података које је потребно ажурирати у складу са доступним подацима званичне статистике (секундарни подаци). Поред секундарних података из званичне статистике, кад год је то релевантно, прикупљаће се и примарни подаци, а одговорност за наведену активност имају руководиоци Одељења, у складу са надлежностима за конкретне податке.

Посебно ће се водити рачуна о јасном дефинисању улога и одговорности у делу прикупљања података, где ће овај посао за све учеснике бити дефинисан као системска и континуирана активност, а не као једнократни задатак. Одговорност за прикупљање и обраду прикупљених података током праћења спровођења Плана развоја имаће сви учесници у спровођењу Плана развоја. Прецизније, улога и одговорност током читавог периода спровођења Плана развоја је подељена између носиоца мера и Координационог тела.

За предвиђене интервенције из Плана развоја идентификовани су носиоци реализације мера у складу са секторским надлежностима. Идентификовани носиоци реализације мера укључују: одељења и службе општинске Управе, надлежне јавна и комунална предузећа општине Љиг, јавне установе, васпитно-образовне институције, саветодавне службе и остале представнике приватног, јавног и цивилног сектора. Носиоци реализације мера имају одговорност да спроводе и прате проценат реализације, извештавају Координационо тело о резултатима спровођења мера и активности, утврде евентуалне проблеме у спровођењу мера и предложе опције за решавање тих проблема.

У складу са вежећим законским оквиром који регулише област планског система, улогу управљачког тела надлежног за процес спровођења Плана развоја ће имати Координационо тело. Координационо тело ће управљати процесом спровођења, пратити напредак на основу достављених извештаја, одлучивати о предлозима за решавање установљених проблема у спровођењу Плана, по предлогу ће доносити корективне мере у случају да је остваривање мера или циљева угрожено, или ће предложити евентуалне ревизије Плана и установљивање нових циљева и мера.

Координатор ће бити задужен да одржава константну комуникацију са носиоцима мера и активности, да од њих прибавља податке и информације о спровођењу мера и активности, дискутује о оствареним резултатима и идентификованим проблемима, израђује препоруке за решавање установљених проблема у спровођењу мера, да извештава Координационо тело о напретку, припрема материјале и обавља административно-техничке послове за Координационо тело.

7.2. Вредновање постигнутих учинака Плана развоја

За разлику од праћења спровођења процеса спровођења Плана развоја, као континуираног процеса прикупљања и обраде података, вредновање постигнутих учинака Плана развоја подразумева оцену онога што је постигнуто. Вредновање учинака Плана развоја се односи на анализу и упоређивање прикупљених података и информација током спровођења Плана развоја и спроводиће се периодично у неколико наврата током временског периода важења планског документа. Вредновање се спроводи ради оцене:

- релевантности - у којој су мери циљеви усмерени на решавање кључних проблема приоритетних сектора на нивоу локалне самоуправе, и да ли су циљеви у складу са националним развојним приоритетима,
- ефикасности, односно мерења учинака на основу уложених ресурса (трошкова) и са друге стране користи која може указати на потребу за дефинисањем алтернативних приступа,
- ефективности свих мера и активности, свих видова интервенције на друштвене, економске, еколошке и остале позитивне промене,
- одрживости постављених циљева и активности у дугорочној перспективи, укључујући и могуће ризике.

Дакле, вредновање је потребно ради утврђивања степена промене настале спровођењем мера из Плана развоја и степена достизања приоритетних циљева, а све у циљу преиспитивања и унапређења Плана, односно утврђивања потребе за његовом ревизијом и бољим планирањем у предстојећем периоду. Све наведено указује на то да без унапред постављених базних, полазних вредности показатеља у Плану развоја није могуће утврдити степен остварења постављених циљева, нити мерење напретка. Избор одговарајућих вредности показатеља представља веома деликатан задатак, јер се њиховим мерењем обезбеђују адекватна сазнања о напретку ситуације у приоритетним областима.

Податке и информације за потребе вредновања достављаће органи и организације одговорни за спровођење мера из Плана развоја, Координатору спровођења, праћења и вредновања учинака Плана развоја. Такође, у анализи ће се користити и други подаци и информације, прибављени из осталих извора, који могу бити од користи за бољу процену учинака Плана.

7.3. Извештавање о спровођењу и постигнутим учинцима Плана развоја

Извештавање о спровођењу Плана развоја општине Љиг представља објективно приказивање тога на који начин се План развоја спроводио у претходних годину дана, док извештавање о постигнутим

учинцима Плана развоја представља реално приказивање учинака Плана који су постигнути током спровођења предвиђених мера током трогодишњег периода који је протекао.

Истеком сваке треће календарске године од доношења Плана развоја, општинско Веће општине Љиг утврђује предлог извештаја о учинцима спровођења Плана развоја који се подноси Скупштини општине Љиг на усвајање, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока.

За прикупљање информација о реализацији плана на годишњем нивоу и припрему нацрта годишњег извештаја о спровођењу плана биће задужено Координационо тело.

Закон о планском систему је предвидео и успостављање ЈИС - Јединственог информационог система за планирање, праћење спровођења, координацију јавних политика и извештавање. У питању је јединствени електронски систем осмишљен да у њега учесници у планском систему, уносе садржај својих планских докумената и уз помоћ којег извештавају о остваривању утврђених циљева. До момента његовог функционалног успостављања, општина Љиг ће извештаје о спровођењу Плана развоја и извештаје о учинцима Плана развоја објављивати на званичном општинском интернет порталу, најкасније 15 дана од дана усвајања предметних докумената.

7.4. Ревизија Плана развоја

Након усвајања Извештаја о учинцима Плана развоја, општинско Веће и Скупштина општине Љиг могу утврдити потребу за спровођењем ревизије Плана развоја, на основу чега се покрене поступак израде предлога измена и допуна Плана развоја.

Општинско веће иницира ревизију постојећег Плана развоја уз адекватно образложење разлога за ревизију. Одлуку о покретању поступка израде предлога и допуна Плана развоја доноси Скупштина општине Љиг, а ток поступка за ревизију се реализује по процедури прописаној за усвајање Плана развоја.